

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petič 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, predklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravišтво: Knažlova ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Knažlova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poštnina plačana v gotovini.

Hindenburgova zmaga.

Kdor je v poslednjem času opazoval javno življenje v Nemčiji od blizu, je lahko ugotovil, da napredujejo med nemškim narodom z neverjetno hitrimi koraki vsenemška, imperijalistična stremeljenja. V nemški narod se porajajo stari nagoni gospodovanja in obvladovanja sveta. Spretno izvedena zahrbna propaganda je znala dopovedati, da nemški narod po krivici plačuje velike odškodninske postavke iz gubljenih vojn, da mu zavezniki na zapadu namenoma ne dovolijo miru in razmaha in da so radi tega notranjih socialnih težkoč krivi skupno z zapadnimi zavezniki tisti nemški državniški, ki poizkušajo na podlagi popustljivega miroljubnega republikanstva doseči za nemško državo gotove olajšave. V nemškem meščanstvu se je utrnilo prepričanje, da se mora prekiniti z oholpno, ponižujočo in molekulatno republikansko politiko ter se posvetiti k preizkušeni uspešni politiki utrditve roke.

V tem smislu je postala parola »Hindenburg« glavno sredstvo, s katerim so agitirali reakcionarni, velenemški, imperijalistični krogi današnje Nemčije, da nanovo vpeljejo monarhijo in z njo združeno politiko evropskega ustraševanja od strani pomlajene Velenemčije.

Spretno so zakrili svoje prave cilje in jih odeli v razumljive krilatice po samostalnosti, po nemški klubovalnosti napram zapadnim zaveznikom, po enakopravnosti in srovnanosti razvoja nemškega naroda in države. Kakor da je današnja Nemčija teptana, kakor da jo morajo zavezniki po izgubljeni vojni še božati ter sami plačati ogromne izgube in izdatke po vojni opustošenih pokrajin severne Francije!

Hindenburg je izvoljen! Mož je že star ter bo komaj vršil svoje reprezentativne dolžnosti. O kakih političnih inicijativnostih ne bo govora. Pač pa bodo vladali Nemčijo razni zakulisni generali, neizveščani in vihri v pangermanisti. Z evropskega stališča je sedanja izvolitev Hindenburga neposredno morala velik udarec, posredno pa dobra in dobrodošla!

Izvolitev pomeni za evropsko demokracijo in miroljubnost ter tudi za našo jugoslovensko državo neposredno nadziranje, kakaj jasno je, da se bo vsenemška klubovalnost in zunanje politična aroganca, ki jo dobro poznamo že izpred vojne, obrnila tudi na jug, v Avstrijo, na Madžarsko in dalje na Bolgarsko ter bo spletakarila tudi proti Balkanu in Jadranskemu morju. Preobrat Nemčije od republikanstva in miroljubne demokracije k neprikritemu monarhizmu ter imperijalistični zunanji politiki pomeni za vso Evropo, zlasti pa za srednjo Evropo in za našo državo vsaj začasno in neposredno neugoden moment.

Smo pa mnenja, da bo nova nemška orijentacija v končnem svojem efektu le ugodno učinkovala na zapadno Evropo in tudi na naše razmere v srednji Evropi in na Balkanu. Nova imperijalistična vsenemška in monarhistična orijentacija bo brez dvoma spametovala tiste zapadnoevropske in ameriške demokratske kroge, ki so v zadnjih letih storili vse, da se Nemčiji omogoči povzdig na škodo pravičnih vojnih odškodninskih zahtev zapadnih zaveznikov. Nemčija je uspela, da si v zadnjih letih ustvari na zapadu položaj solzastega sočutja in pri marsikateri priliki se je zdelo, kakor da je treba obsoditi francoski imperijalizem, ki pa je zahteval ic pravično plačilo poškodb in izdatkov svetovne vojne od njenih poražencev Nemčije. Tega sočutja, te popustljive politike naspram Nemčiji bo sedaj konec. Zapadni politični krogi se bodo znova zavedali položaja v Evropi ter nevarnosti, ki jo tvori vsenemška, imperijalistična, arogantna in klubovalna Nemčija.

Reakcija od strani Anglije, Amerike in Francije ter naravno tudi od strani Poljske, Češkoslovaške in deloma Jugoslavije torej ne bo izostala! V tej reakciji vidimo z našega stališča preročstvo, da bo sedanji reakcionarni

Hindenburg predsednik nemške republike

Od 30,345.540 oddanih glasov je dobil Hindenburg 14,639.399, Marx 13,752.648 in Thälmann 1,931.591 glasov. — Industrijski so glasovali za Marxa. — Nemški nacionalsiti triumfirajo. — Krvavi spopadi v Berlinu.

— Beograd, 27. aprila. (Izv.) Danes jutraj so listi objavili prve rezultate predsedniških volitev v Nemčiji, za katere je vladalo najintenzivnejše zanimanje v političnih in diplomatskih krogih. Že prvi rezultati, ki so naznačevali številčno nadmočje maršala Hindenburga so povsod izzvali presenečenje. Danes jutraj je prišla iz Berlina brzojavna vest, da je Hindenburg po rezultatih, znanih do 2 jutraj, pred Marxom za skoraj 1 milijon glasov naprej. Hindenburgovo eventualno zmago tolmačijo v Beogradu tako, da pomenja ta zmaga veliko nevarnost za obstoječe mirovne pogodbe in sploh boj Nemčije proti mirovnim pogodbam.

— Berlin, 28. aprila. (Izv.) Ob 22. ponoči. Dosedaj Hindenburg 13,934.071 glasov, dr. Marx 3,677.451, Ob 23. ponoči: Hindenburg 5,952.237 in dr. Marx 5,462.050 glasov.

— Berlin, 27. aprila. (Izv.) Danes ob 2. jutraj znani rezultat predsedniških volitev: Hindenburg 11,200.000 glasov in dr. Marx 10,100.000 glasov. Videti je, da zmaga pri volitvah Hindenburg.

— Berlin, 27. aprila. Danes ob 2.30 jutraj je bil objavljen rezultat predsedniških volitev. Oddanih je bilo 30,345.540 glasov.

Maršal Hindenburg je dobil 14,639.399 glasov. Kandidat republ. strank dr. Marx 13,752.648 glasov. Komunistični kandidat Thälmann pa 1,931.591 glasov. Razcepljenih je bilo 21.922 glasov.

Hindenburg je izvoljen za državnega predsednika.

— Berlin, 27. aprila. (Izv.) Rezultat predsedniških volitev v Berlinu samem: Hindenburg 384.667 glasov, dr. Marx 654.325 in Thälmann 144.890.

Rezultati volitev so v prvi vrsti presenetili socialne demokrate, ki so zanesljivo računali na izvolitev dra. Marxa. Pokazalo se je, da socialisti niso bili popolnoma disciplinirani in da so ponekod oddajali svoje glasove komunistom, ker niso bili zadovoljni s konservativnim dr. Marxom. Berlin sam je kazal ves dan nenavadno sliko. Povsod po ulicah je vladalo hrupno vrvenje avtomobilov, luksuznih in tovrstnih, ki so vozili volilce na volišča. V službo propagande za Hindenburga so se stavili tudi aeroplani. Od zgodnjih jutranjih ur do zaključka volitev so nemški nacionalsiti koralali v močnih oddelkih po ulicah, prepevajoč nacionalsitične pesmi in okrašeni s črno-belo-rdečimi zastavami. Žene in šolarji so hodili po ulicah živahno agitirajoč za Hindenburga in povsod vzklikajoč njemu na čast. — Ponekod je prišlo večkrat do ostrih spopadov z nasprotnimi republikanci.

Pred sestankom narodne skupščine

Živahnost v parlamentu. — Seja radikalnega kluba. — Stanovanjski zakon. — Vtis nemških predsedniških volitev.

— Beograd, 27. aprila. (Izv.) Jutri se sestane narodna skupščina. Današnji dan postaja v skupščini zelo živahen. Navzočih je že mnogo narodnih poslancev. Radikalni poslanci so že včeraj prišli v Beograd v tako velikem številu, da je seja tega kluba omogočena.

Parlamentarni krogi danes predvsem posvečajo pozornost sklepom Hrvatske seljaške stranke, ki so bili storjeni na včerajšnjem sestanku radicevcev v Zagrebu. Glede drugih notranjepolitčnih vprašanj je v prvi vrsti na dnevnem redu vprašanje popolnitve glade Narodnega bloka. Danes je že skoraj gotovo, da se uredniški kombinacija o sestavi vlade, kakor jo je »Slovenski Narod« obljubil preteklo soboto.

preobrat v Nemčiji za Evropo dober in da bo pomenil konec tiste popustljivosti in omahljivosti, ki je omogočila Nemčiji sedanji mogočni gospodarski ter politični povzdig na račun celokupne Evrope!

kanskimi skupinami. Nemški nacionalsiti so organizirali posebne napadalne oddelke, ki so več oseb težko poškodovali. Nad 100 oseb so morali prepeljati v bolnice. Policija in državna obramba sta v močnih patrolah skušali vzdržati red in mir. Policijski avtomobili so švigali povsod tja, kjer so se vršili spopadi, da so razkropili demonstracije. Nemir se je nekoliko polegel po končanih volitvah ob 18. Pred sedeži skrutinijev so se takoj po 18. začele zbirati velikanske mase. Uredništva in nekatera javna podjetja so postavila transparente, ki so vsake četrte ure naznanijali trenutno stranje rezultatov. Razvijale so se vsake trenotke demonstracije in manifestacije. Do 22. ponoči je imel dr. Marx znatno večino nad Hindenburgom. Delavske mase so postajale živahne, republikanci so pričeli prirediti manifestacije, nacionalsiti monarhisti so takoj organizirali protidemonstracije. Ob 23. ponoči je prišel Hindenburg dobivati večino in je Marxa preskočil za več stoletih glasov. Med monarhisti in nacionalsiti je nastalo velikansko veselje. — Množice so ostale v strnjanih skupinah na ulicah do danes jutraj. Ponekod je zavladovalo pravo razposajeno življenje.

— Berlin, 27. aprila. (Izv.) Včerajšnje volitve so pokazale neobičajno živahno sliko. Volitve so se vršile v znamenju nacionalsitične seške zastave. Po vseh večjih mestih in centrih so nacionalsiti ulice skoraj vsilili v črno-belo-rdeče zastave. Berlin sam edini se je zavezal za republikanskega kandidata. Po drugih mestih je Hindenburg pridobil ogromno večino glasov. Zanimivo je, da niso v industrijski Saksonski socialni demokracije kompaktno glasovali za dr. Marxa, marveč, da se je večina vzdržala volitev, ali pa je demonstrativno volila komuniste. Tudi nemški demokrate niso nastopali z vso odločnostjo za dr. Marxa.

Hindenburg je imel prave trdnjave v vzhodnem Prusku, v Hamburgu, na Meklenburškem, Pomoranskem, Virtenberškem in na Badenskem. Te pokrajine so z ogromno večino glasov oddale na korist Hindenburgu, nasproti industrijskim krajem, ki so glasovali za Marxa.

Značilno je dalje, da so žene-volilke, v kolikor niso bile strankarsko opredeljene, z največjim navdušenjem glasovale za Hindenburga.

Komentarji današnjega tiska so še kratki. Nemški nacionalsiti tisk izveza in se veseli. Demokratski tisk razkriva, da niti hrvatsko narodno zastavstvo niti HSS nista imela, nimata in ne bode imela nikakih zvez in odnosov s seljaško internacionalo v Moskvi. Postopanje Stjepana Radića napram Moskvi je treba tolmačiti kot moralne privatne simpatije hrvatskega naroda do ruskega seljaškega naroda. Formalno preključimo Radićevo privločenje za vstop v seljaško internacionalo, ker smatramo za prvo svojo narodno dolžnost, da z ničemer ne ovržemo velikega dela narodnega sporazuma in končne ureditve vseh naših odnosov, da tako priporočimo, da postane naša država uvaževana.

ranje radikalnega kluba. Večina poslancev je za to, da se odpravi klubski odbor in da se izvolijo razširjeno predsedništvo iz enega predsednika in 4 podpredsednikov. Najresnejši kandidat na klubsko predsedniško mesto je poslanec Ljuba Živković, eden starih borcev voditeljev narodnoradikalne stranke.

Ob 11. dopoldne je ministrski predsednik g. Nikola Pašić zapustil sejo kluba in odšel na dvor, kjer je ostal v avdienci pri kralju do 13. popoldne.

Radikalni klub je nadaljeval sejo ter živo razpravljal o stanovanjskem zakonu, ki pride jutri na dnevni red narodne

skupščine. Minister za socialno politiko Marko Gjurčić je podal obširno poročilo o načrtu stanovanjskega zakona, o vladnem stališču k temu zakonu in o predlogih, ki so bili stavljeni v zakonodajnem odboru. V razpravo o stanovanjskem zakonu je poseglo večje število radikalnih poslancev, tako dr. Laza Marković, Aleksa Zujevič, Vlada Miletić, Milica Stimonović in drugi. V radikalnem klubu prevladuje mnenje, da je treba z novim stanovanjskim zakonom zaščititi tako položaj siromašnih najemnikov, kakor tudi položaj gospodarsko slabih hišnih posestnikov, ki izključno žive od najemnin.

Zastopniki hrvatskih seljakov o Radićevo politiki

Zbor zadruge »Hrvatski seljaški dom«, ki odobrava izjavo Pavla Radića. — Hrvatski kmetje odklanjajo iz oportunitete zveze z Moskvo. — Ponovna prepoved »Slobodnega doma«.

— Zagreb, 27. aprila. (Izv.) V prostorih »Hrvatskega seljaškega doma« je bil včeraj občni zbor te zadruge. Hrvatski seljaški dom je gospodarska organizacija, ustanovljena od razpuščenih HRSS, in ima namen preskrbovati hrvatske seljake z vsemi potrebščinami. Prisostvovali so temu zboru vsi novoizvoljeni narodni poslanci, tako tudi vsi bivši narodni poslanci, zlasti oni, ki so dne 3. avgusta 1924. glasovali za vstop HRSS v seljaško internacionalo. Navzočih so bili dalje vsi predsedniki mestnih in okrajnih organizacij. Celokupno je bilo navzočih 500 delegatov.

Zbor je otvoril in pozdravil Pavlo Kovačević.

Predsednik hrvatskega seljaškega parlamentarnega kluba posl. Pavle Radić je v enournem govoru poudarjal vsa politična in gospodarska vprašanja, ki so v neposredni zvezi s sedanjo politično situacijo. Sprejeta je bila zelo obširna resolucija, ki naglašala:

Govor predsednika hrvatskega seljaškega kluba v narodni skupščini g. Pavla Radića dne 7. marca t. l. popolnoma odobravamo in sprejemamo.

Popolnoma odobravamo, kar je bilo v skupščini izjavljeno, osobito konec govora Pavla Radića, ki naglašala, da je izjava popolnoma v zvezi in soglasju predsednika HRSS g. Stjepana Radića.

Resolucija dalje veli, da voditelji hrvatskega seljaštva zbrani na tem občnem zboru vidijo v tej izjavi popolno jamstvo, da se politika HSS v bodoče razvija brez vsakega kolebanja uspešno in predvarno v začetni smeri.

V tretji točki resolucija pravi:

Radi zadnjih političnih dogodkov in prihlik na Hrvatskem ni mogla biti sklicana formalna seja glavnega odbora, niti ne reden strankni zbor. Danes zbrani zastopniki HSS se smatrajo za pooblašene izjaviti, da niti hrvatsko narodno zastavstvo niti HSS nista imela, nimata in ne bode imela nikakih zvez in odnosov s seljaško internacionalo v Moskvi. Postopanje Stjepana Radića napram Moskvi je treba tolmačiti kot moralne privatne simpatije hrvatskega naroda do ruskega seljaškega naroda. Formalno preključimo Radićevo privločenje za vstop v seljaško internacionalo, ker smatramo za prvo svojo narodno dolžnost, da z ničemer ne ovržemo velikega dela narodnega sporazuma in končne ureditve vseh naših odnosov, da tako priporočimo, da postane naša država uvaževana.

Komunisti pripravljajo demonstracije za 1. maj.

— Zagreb, 27. aprila. (Izv.) Policijsko ravnanstvo v Zagrebu je znova opozorilo na prepoved vseh shodov, manifestacij in obhodov povodom delavskega praznika 1. majnika. V zvezi s prepovedjo komunistične in delavske proslave na 1. majnika so policijski organi te dni izvršili mnogoštevilne hišne preiskave pri komunističnih voditeljih. Nekateri so bili aretirani, ker so pri njih našli kompromitirajoč material. Policija je pri preiskavah dobila načrte za velike komunistične demonstracije, ki naj bi jih delavstvo priredilo po vseh važnih industrijskih krajih na Hrvatskem, v Trbovljah in drugih krajih Slovenije.

MINISTRSKI SVET.

— Beograd, 27. aprila. (Izv.) Na sbočni seji je ministrski svet izključno razpravljal o razdelitvi kvote in reparacij, ki so bile odkazane naši državi za mesec maj v znesku 2,610.000 zlatih mark. Prometnemu ministrstvu je od tega zneska nakazanih 1,650.000 za nabavo tračnic, vojnemu ministru je nakazanih pol milijona mark, ostali znesek okoli 245.000 zlatih mark se ostake privatnim osebam na račun vojne odškodnine. Del reparacijske kvote je bil nakazan tudi ostalim ministrstvom.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza.

LESNI TRG

Smrekovi oziroma jelovi hlodi od 2 m premera naprej, 4 m dolžine, fco nakladna postaja, 8 vagonov: denar 230, blago 230, zaključek 230; remeljni 78-78, 98-98, 38-78, 4 m dolžine, monte fco meja: denar 600; bukovo ogile, 14, fco meja: 1 vagon: denar 114, blago 114, zaključek 114

Zitni trg.

Pšenica avstralska par. Ljubljana blago 470; otrobi pšenčni deb. par. Ljubljana bl. 220; otrobi pšenčni drobni par. Ljublj. 190; koruza zobata, promptna fco. Ljubljana bl. 220; oves makdon. orig. fco. vag Ljubljana denar 330, blago 345.

Efekt: 2 in pol odstotka državne rente za vojno škodo, denar 160, 7 odst. invest. pos. iz l. 1921, blago 61½, Coljske posojilnica d. d., denar 210, blago 212, Ljubljanska kreditna banka, denar 127, Merkatilna banka, denar 110, blago 125, Prva hrvatska štedionica, denar 800, blago 800, Kreditni zavod, denar 190, blago 200, Strojne tovarne in livarne, blago 135, Trboveljska premogokopna družba, denar 380, blago 380, Združene papirnice, denar 100, blago 118, Stavbena družba, denar 265, blago 280.

Zagrebska borza.

Dne 27. aprila. Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 12.01—12.11, Praga 183.08—186.08, Pariz 320.50—325.50, New York 61.58—62.58, London 298.185—301.185, Trst 253.75—256.75, Berlin 14.745—14.895, Valute: dolar 60.90—61.90

Efekt: 7 odstotno invest. posojila 1921 61.50—62.50, 2 in pol odstotka državne rente za ratnu štedu 160—161.50, Ljubljanska kreditna 230—235, Centralna banka 15—16, Hrv. eskomptna banka 105—106, Kreditna banka, Zgb. 105—110, Hipotekarna banka 59—60, Jugobanka 97—98, Prastredna 800—805, Slavenska banka 70—71, Eksploatacija 46, Drava d. d. Osijek 195, Sečera, Osijek 550—555, Isis d. d. 46, Nihag 45—50, Gutman 380—425, Slaveks 162, —, Slavonija 54—55, Trboveljska 385—390, Union, paromlin 350, —.

Inozemske borze.

— Curih, 27. aprila. Borza: Beograd 8.30, New York 51.6, London 24.90, Pariz 26.725, Milan 213, Praga 15.325, Dunaj 0.00727. — Trst, 27. aprila. Borza: Beograd 39.15—39.25, Pariz 125.50—127, London 117.40—117.60, New York 24.38—24.42, Praga 72—72.50, Dunaj 0.03425—0.034725

Politično življenje v Beogradu oživljeno

Konference o vladnem delovnem programu. — Pogajanja z Italijo se pričetkom maja nadaljujejo. — Uka z o izpolnitvi vlade danes podpisan.

Beograd, 27. aprila. (Izv. Ob 12.30.) V notranji politiki živahno. Danes dopoldne so v vladi bile neprestane konference in posvetovanja. Ministrski predsednik g. Nikola Pašić je direktno s vojske stanovanja prišel v narodno skupščino, kjer se je nekaj časa posvetoval z radikalnimi poslanci. Za danes ob 16. dopoldne je definitivno sklicana seja radikalnega kluba.

Ministrski predsednik g. Pašić je za nem v ministrskem predstvedstvu spremenil resortne ministre in ugledne politike. Nad eno uro je konfiriral s skupščinskim predsednikom Markom Trifkovićem. Ta je potem Vašemu dopisniku izjavil, da so se razgovori tikali jutrišnje seje narodne skupščine in nadaljnjega vladnega delovnega programa. Če bo danes novi stanovanjski zakon s poročilom gotov, v kar skupščinski predsednik dvomi, bo takoj jutri na dnevnem redu skupščine. Drugače jutri narodna skupščina voli razne parlamentarne odbore, tako: 1.) za invalidski zakon, 2.) za zakon o sodnikih, 3.) za zakon o organizaciji sodišč in 4.) za zakon o državnih pravdnikih.

Ministrski predsednik je danes dopoldne sprejel italijanskega poslanika g. Bodrera, s katerim sta dali časa konfirirala glede nadaljevanja jugoslovensko-italijanskih pogajanj. Poslanik g. Bodrero je pri ministrskem predsedniku intervjuiral, da se naj pogajanja z Ita-

lijo v Firenzi čimprej obnovi in končajo. Po tem sprejemu sta ministrskemu predsedniku poročala zunanji minister dr. Ninčič in načelnik naše delegacije dr. Ribač o dosedanjih rezultatih firenške konference. Vse kaže, da se ta konference obnovi in nadaljuje pričetkom meseca majnika.

Vladni in politični krogi pričakujejo, da odide danes kmalu popoldne ministrski predsednik g. Nikola Pašić na dvor. Sedaj opoldne se je g. Pašić namreč sestel z ministrom in sovoditeljem Narodnega bloka g. Svetozarjem Pribičevićem. Konferenca obeh se traja. Po tej konferenci sledi Pašičeva avdienca. Ni izključeno, da danes popoldne Nj. Vel. kralj Aleksander I. podpiše ukaz o izpolnitvi vlade Narodnega bloka. Novoimenovani ministri bi bili nato takoj zaprišeženi, tako da se predstavi jutri kompletirana vlada narodni skupščini.

Minister trgovine in industrije dr. Gjuro Surmin bo imenovan za državnega svetnika. Tudi minister brez portfelja dr. Mate Drinković bo najbrže imenovan za državnega svetnika.

Zakonodajni odbor danes ni razpravljati radi boleznimi ministra Marka Gjuričiča. Predsednik zakonodajnega odbora Ljuba Jovanović je na današnji seji sporočil, da je uglednemu članu narodne skupščine g. Ljubi Davidoviću umrla hčerka edinica.

govcev Grünwald, pozdravljajoč trgovskega ministra dr. Surmina, velikega župana dr. Zuccona in ostale zastopnike državnih oblasti. Na kongresu je zastopant 51 trgovskih organizacij s 156 delegati. Iz Slovenije so bili zastopani najvažnejši trgovski centri: Ljubljana, Maribor, Celje, Ptuj, Brežice in Ormož.

Prvi dan kongresa je pokazal zelo važno in razveseljivo dejstvo. Značilno je, da so vsi govorniki ob otvoritvi kongresa naglašali enotnost kraljevine SHS in da so govorili v državotvornem smislu. Vsi govori so podčrtavali nujno potrebo, da naj se trgovski krogi osvobodijo strankarske politike, ki so jo doslej preveč gojili. Majaj po hitre, a več umerjanja za stanovske organizacije in trgovske interese. Na ta način tudi trgovstvo zelo pripomore h končni konsolidaciji države. Hrvatsko trgovstvo uvideva, da je sprehaj trgovine omogočen z ureditvijo države in s pomočjo rene stanovske organizacije, ki naj obsega vse ozemlje naše kraljevine.

GRŠKO-JUGOSLOVENSKA ZVEZA.

Beograd, 27. aprila. (Izv.) V slavoslovni dvorani palače zunanjega ministrstva se danes ob 16. popoldne prične oficijelna pogajanja med grškimi in našo kraljevino za sklenitev prijateljske zveze in vojno-obrambne pogodbe. Prvo sejo odprli na svečan način zunanji minister dr. Ninčič s primernim govorom. Pozdrav našega ministra odgovoril še grške delegacije poslanik Kaklamanos.

Senat se je sešel na dve seji, v katerih je bila sprejeta po referatu prof. dr. Horačka osnova o češkoslovaški narodni banki in pooblastilni zakon za prevzetje državnega jamstva za posojila osrednjih elektrarn v Pragi. Nadalje se je razpravljalo o interkonfesionalnem zakonu. Pri razpravi o narodni banki je vzbudilo pozornost postopanje Nemcev, ki so se, čeprav varujejo pasivnost, udeležili debate, ker se jim je to zdelo ugodno. Nikakor se ne taji, da vstrajajo v pasivnosti, toda ob slučajih do slučajev jo opuščajo, kar je sicer prilično stališče ali malo dosledno.

Pred volilnim sodiščem se je pričela 23. t. m. razprava proti posl. Rychteri in sen. Prašku. Republikanska zemljedelska stranka je podala proti njima tožbo, ki se opira na dogovor obeh s politično stranko, kateri sta pripadala in napram kateri sta podpisala reverz, da se s častno besedo zavezujejo, odpovedati se mandatu, ako ju pozove k temu izvrševalni odbor stranke. Obtožena sta, da sta ravnala nečastno. Obtožena sta podala proti tožbi ugovore in zlasti zavračata trditve, da bi bila delala nečastno. Na te ugovore je podala tožba volilna stranka repliko. Proces bo trajal nekoliko dni.

Jeden najosrednejših naših učenjakov, profesor na Karlovi univerzi phil. dr. Jos. Zubaty je proslavil 20. t. m. svojo sedemdesetletnico. Prof. Zubaty je jezikoslovec svetovnega imena in polnih 40 let že deluje na naši univerzi, na kateri se je habilitiral za staroindijsko in primerjevalno filologijo. Pozneje se je bavil z baltsko filologijo in od nje prešel k slovanskemu jezikoslovju ter leta 1908. postal bohemist. Prihodnje leto je ustanovil v Akademiji ved »Sbornik filologický« in leta 1916 časopis »Naše řeč«, v katerem je širokim krogom znanstvenosti sicer, ali tudi lajku razumljivo in zanimivo razkazoval znanstveno gojenje jezika in učil pravilno izgovarjanje. Poleg tega je napisal celo vrsto strokovnih del in v svojih mladih letih obogatil našo literaturo s prevodi iz indijske poezije. Naši znanstveni krogi so ga počastili z največjim odlikovanjem, katero mu morejo dati, izvolili so ga predsednikom češke akademije ved in umetnosti.

Te dni so izšli novi prevodi iz slovensčine v češčino. To je posmrtno izdaje pesniških prevodov iz Cankarjeve »Erolike«, Drag. Kettejevih »Pesmi« in iz Gradnikovih »Padajočih zvezd«. Izdaje je priredil prof. dr. Vojteh Merka, ki je z Wolkerjem, svojim učencem, sodeloval in ga opozarjal na privlačnost jugoslovanske poezije, da bi ga odvrnil od nagibanja k zapadnim literaturam. Prof. Merka, znan že po prejšnjih svojih prevodih iz slovensčine, je izdal sedaj tudi prevode Iv. Cankarja »Milan in Milena«, »Hlapec Jernej« (oboje v eni knjigi) in knjigo povesti, nazvano po prvi »Na usvišče« (»Ob zori«).

J. K. S.

Odnosaji med radikali in radičevci.

Iz Beograda.

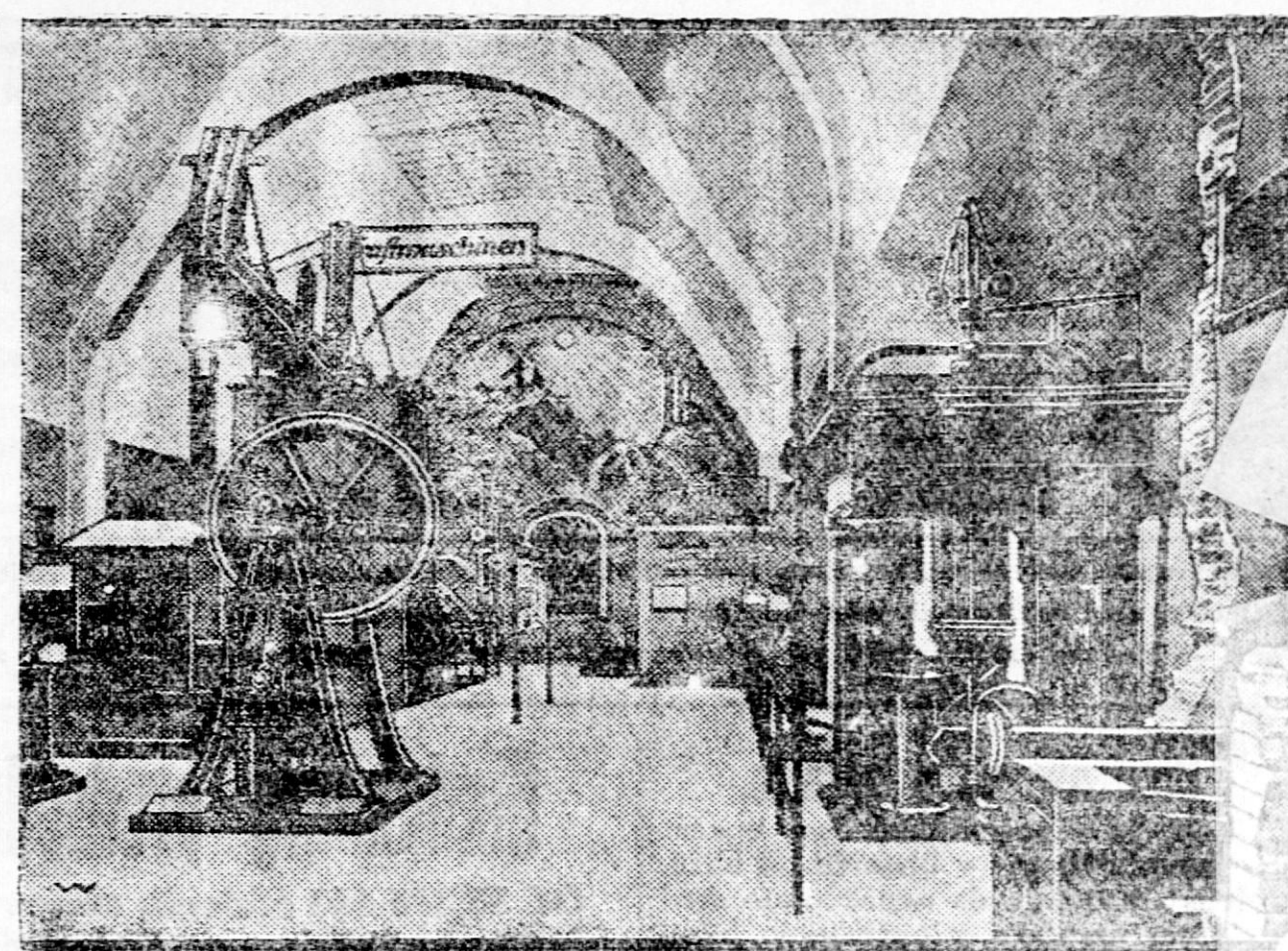
Razni časopisi so v zadnjem času namigavali, kakor da bi bil sporazum med radikali in radičevci gotova stvar in kakor da bi bilo samo vprašanje najbližnje bodočnosti, da vstopijo radičevci v vladno večino in v vlado. Temu pa ni tako. Z avtoritativne in kompetentne strani v radikalski stranki ugotavljajo, da se nihče iz med radikalov ne pogaja z radičevci in da zbog tega tudi ne obstoja noben sporazum in nobena pogodba med tema dvema strankama. Eden izmed najuglednejših radikalnih politikov je izjavil, da so vse vesti radičevcev in njim blizu stojičih listov o sporazumu podobne govorici onega ruskega vojaka, ki je trdil, da bo postal carjev zet in da je stvar do polovice že urejena, ker je on za to in je treba še carjevega prijetja. Dotični politik je kategorično naglašal:

Dokler radičevci ostanejo v bloku takozvanega narodnega sporazuma in se lajske demokracije in dokler ne izdajo podpisani manifest v smislu Narodnega bloka, dotlej ne more biti govora o nobenem kompromisu, na podlagi katerega bi radičevci mogli vstopiti v vlado!

Narodni blok ostane v celoti enoten in radikali ne bodo kvarili sporazuma s Svetozarjem Pribičevićem, ki naj bi bil položen na žrtvenik po želji Stejepana Radiča. Tej Radičevi želji radikali ne ustrežejo nikdar!

Beda osnovne šole v Italiji.

Pred kratkim smo poročali o strašnih razmerah na osnovni šoli v Kalabriji. Službeno poročilo je označilo šolsko stanje za pravo mučeništvo. Sedaj imamo pri rokah izveste šolskega društva v Milanu o obupnih razmerah na osnovni šoli v provinci. V mestu Milanu je za šolo slajno poskrbljeno in v industrijskih središčih šola ne zastaja za mestno, toda zunaj na deželi, na kmetih pa je šola prava pasterka. 40 % šolskih sob je preozkih ali premajhnih in sploh bi ne smelo služiti za šolo, ker ni svetlobe, ni zraka in so nečedne. 55 % šol ima stramske brez vode, poleg šolskega prostora največ skupno s stanovanjski v poslopju. V 75 % občin ni nikakega sodelovanja med starši in učitelji. 90 % šol je brez telovadnice: otroci telovadijo po klo-

STROJNI ODDELEK MUZEJA V MONAKOVEM. V zadnji številki smo prinesli sliko muzeja od zunaj, danes prinašamo del njegove notranjosti.

peh, kjer so trdne, v mnogih učilnicah so stare in zrezane. Zdravniškega pregledovanja otrok ni skoro nikjer. V kakem večjem kraju morajo služiti tri male sobe za štiri razrede; stranišča so tik sob, tako da je po leti neznošno. Higijene ni skoro nikjer. Razne učiteljice so poročale, da je poslopje tako, da se je bati, da se poruši zdajpa zdaj, da ni vode in kadar je, je ne-

užitna, ni ventilacije, sobe so natlačene tako, da je čez eno uro bivanja v njih strah neznošen. Ni čudno, ako se otroci izhajajo šole in ako cvete analfabetstvo. Milansko šolsko društvo si je postavilo nalogo, da odpravi te kričeče razmere. Ali bo uspelo... Narod je res kulturno samo takrat, kadar prosveta zajame vse njegove sloje.

Politične vesti

»Slovenec« se je zarekto. Včerajšnji »Slovenec« zaključuje svoj uvodnik o socialnem(!) vprašanju z vzklikom: »Imeli boste še priliko, da se prepričate, da je SLS stranka zatiranih in izkoriščanih slojev ljudstva!« »Slovenec« odgovarjamo, da te prilike ne rabimo, kajti že davno vemo in je ugotovljeno, da je SLS dejansko, kakor sama priznava, »stranka zatiranih in izkoriščanih slojev ljudstva«. Kdo zna namreč tako hudobno izkoriščati in zatirati ljudstvo, če ne SLS? Kdo straši to ljudstvo z nebeškimi kaznami, če ne vloga svojih prihrankov v klerikalne kapitalistične zavode in banke? Kdo zatira izkoriščane sloje ljudstva, s tem, da prostovoljno ne izvede agrarne reforme velikih cerkvenih posestev v Sloveniji in na Hrvatskem? Komur pač socialna vprašanja niso samo na jeziku, marveč tudi v srcu, bo šel in razprodal, če že ne razdelil posestva in omogočil tisočim ubogim seljskim trpinov pošteno, krščansko življenje! Količ ironije in zlobe je torej v tisti predrznosti klerikalnega lista, ki si že upa jasno in nedvoumno namigavati, kako je SLS stranka zatiranih in izkoriščanih slojev ljudstva! Takega priznanja res nismo pričakovali...

Na umiku! Skandalozno stališče, ki ga je zavzel »Slovenec« napram bolgarskim dogodkom in ki jih je pripisoval politiki naše države napram Bolgarski, je razburilo tudi poštene vrste SLS. Zato se je moral »Slovenec« podati na umik. V včerajšnji številki pravi sramežljivo, da ni mislil direktno na Pašiča in našo državo, marveč samo na splošno gospodarsko in politično depresijo(!) v Bolgariji, ki da smo je krivi mi Jugoslovenci! Naša država, ki se je od vsega začetka postavila na stališče absolutne ravnodušnosti napram Bolgarski in od katere zahteva le, da vestno izpolnjuje svoje mirovne obveznosti ter da se odreda Makedoniji, je torej po najnovejšem »Slovenčevem« zatrdilu kriva sama »gospodarske in politične depresije v Bolgariji!« Kakor da bi naša država morala skrbeti za politične in gospodarske depresije v Bolgariji, ne pa za nas same in za našo pametno zunanjo politiko. »Slovenec« bi že moral vendar enkrat uvideti, kam vodi manjšanice vseh naše države, zlasti pa zunanje politike! Naj bo patriotičen vsaj v zunanji politiki, kritika naj mu ne bo kleveta, marveč nasvet!

Na članek »Vojaki iz svetovne vojne«, ki smo ga priobčili v nedeljski številki, nam poroča predsednik pripravljalnega odbora za ustanovitev »Zveze slovenskih vojakov iz svetovne vojne« g. major M. Colarič, da se neutemeljeni vsi očitki, nanizani v tem članku na naslov te organizacije, predvsem pa je krivična obdolžitev, da bi bila ta organizacija avstrijskantska. Nasprotno je res. To izpričuje zlasti točka 3. pravil, ki se glasi: »Namen SZV je gojiti prijateljstvo med člani, skrbeti za moralno, pravno in gnetno pomoč potrebnim članom, invalidom in sirotam padlih tovarišev, pospeševati postavljanje spomenikov v čast padlih ovarišev, zastopati pravične interese članov in utrijevati v slovenskem ljudstvu narodno in državno zavednost.« Dokaz, da organizacija, ki se snuje, ni avstrofilska, marveč eminentno rodoljubna, sta predvsem govora bivšega dobrovoljca, sedaj patra Al. Lj. Ančiča in majorja Colariča, sedaj predsednika pripravljalnega odbora, ki sta jih imela na lanskem sestanku na Brezjah. Da se ta sestanek tudi letos vrši na Brezjah, ni določil odbor, marveč je bilo tako sklenjeno na lanskem skodu z ozirom na to, ker se letos vzdaja cerkev spominska plošča padlim vojakom, za katero so bili prispevki že lani nabrani. Organizacija je popolnoma nepolitična, zato tudi ni res, da bi imeli v rokah pristaši SLS, ker so pristaši te stranke v pripravljalnem odboru sami trije izmed devetih, ki pripadajo drugim strankam.

Klerikalna lastnina. Klerikalci te meljito ločijo dvoje vrst lastnin: klerikalno in kapitalistično lastnino. Zadržja je lastnina, proti kateri so nastopali v času, ko so bili hudi boljševiki in so propovedovali socialni prevrat. To je bilo prva leta po svetovni vojni. Količ hujšakinja proti kapitalizmu, proti zasebnemu gospodarstvu proti lastnini. Vsa lastnina jim je bila nagrabljena, naropana, nakradena lastnina. Niso poznali lastnine, ki se nabira s trudom in žuljem, z varčevanjem in s pridnostjo. Niso upoštevali rizika, trgovskega neugod in drugih nevarnosti pridobivanja življenja. Vse drugačna merila pa rabijo klerikalci, ko gre za njihovo lastnino, ko gre na pr. za škofovo veleposestvo! In pravijo, da je ta kapital dober, da podpira znanstvo in šolstvo, da je namenjen cerkvi (v resnici pa političnim organizacijam SLS!). »Slovenec« piše, da ima naš narod dober pravni čut, ki ve, da se tuja lastnina ne sme kar tako odvzeti. Če pa so že tuja lastnina po agrarni reformi odvzame, naj se odkupi. Tako da čuti naš narod. Čudno: pred leti klerikalni boljševiški dogogogi niso tako čutili, ko so poveljevali rusko revolucijo ter odpravljali odvzete zemlje ruskim veleposestnikom in samostanom brez kakršne denarne odškodnine! Končno: kakšna razlika obstoja med našo novo pridobljeno zemljo ruskega veleposelnika, grofa in tako dalje in pa med našim, po katerem so se nekoč škofje postili veleposestev? Ali ni isti način nagrabljene lastnine? Zakaj bi se sedaj moral ta lastnina odkupiti? Ali so to lastnino škofji prideli, naštedili? Da klerikalna lastnina je sveta in se mora v agrarni reformi slučajno odplačati. Ostala lastnina pa je grd kapitalizem!!

Grof Albert Aponyi umrl. V Budimpešti je umrl eden najbolj znanih madžarskih politikov grof Albert Aponyi, ki je igral svoje dni veliko vlogo v madžarskem političnem življenju. Bil je eden najbolj šovinističnih Madžarov. Njegov ideal je bil, da čim preje pomadžari vse nemadžarske narodnosti v predvojenski Ogrski. Bil je opetovano minister. V koalicijskem kabinetu Werkerle je izdal leta 1907 zakon, ki je takorekoč odpravil vse nemadžarske šole na Ogrskem, in izval vihar ogorčenja med vsemi nemadžarskimi narodnostmi. Svoje šovinistične miselnosti ni predrugačil niti po prevratu. Sanjal je še vedno o vzpostavitvi predvojenske Madžarske. Temu svojemu mišljenju je dal izraz še na zadnji skupščini Lige narodov, kjer je zahteval razveljavljenje trianoske mirovne pogodbe ter vzpostavitev Madžarske v onih mejah, ki jih je imela pred vojno. Aponyi je bil v sedanjosti Madžarski vodja legitimistične stranke, ki priznava za legitimnega madžarskega kralja Karlovega sina Otona. Z njim je legel v grob eden najzagrizenejših in radi svojih intimnih zvez z angleškimi in francoskimi državniki eden najnevarnejši sovražnikov slovanskih narodov.

Političen preobrat v hrvatskem trgovstvu.

Zagrebski zbor. — Trgovski kongres.

Zagreb, 27. aprila. (Izv.) Zagreb je bil včeraj pod visom velikih javnih prireditelj obhoda v kongresov. Ti so imeli deloma politični, deloma izključno gospodarski značaj.

Ob 9. dopoldne je bil brez vsakih posebnih svečanosti odprt zagrebski zbor. Zbor je kratko otvoril s primernim govorom predsednik g. Pravedan. Svečani otvorili so prisostvovali češkoslovaški poslanik g. Jan Šeba, romunski poslanik g. Emandi, poljski poslanik g. Okenski in avstrijski poslanik g. Hoffinger, ki so v ta namen prispeli iz Beograda, dalje zastopniki generalnih konzulatov v Beogradu, kar tudi ves konzularni zbor v Zagrebu. — Vlado je zastopal pri otvoritvi trgovski minister dr. Surmin v spremstvu oddelčnih načelnikov dr. Todoroviča in dr. Krpana. Prisotni so bili dalje veliki župan dr. Zucco, armijski general Tucakovič s generalom Brečkovcem in Uzun Mirkovićem.

Včerajšnji obisk zbora cenijo na 30 t. sto.

V sobotni dvorani na Markovem trgu se bil včeraj ob 11. dopoldne odprt kongres jugoslovanskih trgovcev. Je to prvi kongres trgovcev kraljevine SHS. Kongres je otvoril predsednik Zveze hrvatskih tr-

Pismo iz Prage.

Pošel Poljakov v Pragi. — Povratek min. predsednika Švehle in delo za pomladno zasedanje poslanske zbornice. — Koalicija v novi krizi. — Zborovanje senata in nemška nedoslednost. — Proces proti Rychteri in Prašku. — 70 letnica prof. univ. dr. Zubatega. — Prevodi iz slovenske literature.

V Pragi, 23. aprila.

Boljšajoči se vzajemni odnosaji med našo republiko in Poljsko so bili dokumentirani s posetom društva slovanske kulture in njegovih prijateljev iz Poznanja in iz Krakova. Odposlanstvo nad sto oseb je prišlo v Prago za velikonočne praznike, da spozna zgodovinske znamenitosti Prage, in deležno je bilo tu zelo prišernega sprejema. Ob tej priliki so se vršila tudi praktična češkopolska posvetovanja z našimi delavci na znanstvenem, umetniškem, zdravniškem, novinarskem, turističnem polju itd.; iz teh posvetovanj je izšla izjava, pozdravljajoča uspeh dosedanjega pogajanja med češkoslovaško in poljsko vlado in priporočujoča poglobljenje trgovskih stikov z ustanovitvijo posebnih trgovskih zbornic v Varšavi in v Pragi, pomoženje kulturnih vezi, da bi se skrbelo na šolah za priučevanje poljskega jezika pri nas in češkoslovaškega v Poljski, zlasti pa je bila povdarjena potreba za ustanovitev redne stolice za češkoslovaški jezik in kulturo na varšavski univerzi. Sestavljen je že odbor z nalogo, da skliče poljsko-češki sestanek najbolje v Varšavi na jesen 1925. Ta poljski obisk je bil primeren in uspešen uvod h končnemu razgovoru in podpisu češko-poljske pogodbe, v katero svrhu se baš te dni minister dr. Beneš mudi v Varšavi.

Ministrski predsednik Švehla se je po desetdnevnem bivanju na jugu zopet vrnil v Prago in prične v kratkem opet uradovati. Dela bo imel dosti, er je treba pripraviti program spomladanskega zasedanja. Po dosedanjih spoznanjih ima biti zbornica sklicana 5. dan 5. maja. Toda ali ostane ta termin, je vprašanje, ker se prav v podnjih dneh pričenja zopet v notranji politiki zatemnjevanje obzorje. Koalicija bliža novi krizi vsled spora radi

uvredbe zemljedelskih carin. Republikanski zemljedelci se trudijo za njihovo uvedbo, soc. demokracije pa so odločno proti nji, izjavljajoč, da bi se vsled carin podražila moka, vsled česar bi pozicija soc. demokratov pri prebivalstvu trpela škodo.

Republikanski klub senatorjev se je posvetoval 22. t. m. o situaciji, provzročeni po tej latentni krizi zbog carinskega vprašanja, ki se bliža akutnemu štadiju ter je po pojasniti ministra Hodže in obširni debati soglasno odobril ministrov stališče in izrazil nemožnost kakršneoli izpremembe.

O soc. demokratskih ministrih se razglša, da podajo demisijsko, ako vlada obnovi carino na žito in moko z vladno naredbo. Soc. demokracije izražajo, da bi po njihovem odhodu iz vlade še dalje poslovala vlada, sestavljena iz ostalih štirih koalicijskih strank, oni pa bi pojezne, ko bi se izoblikovale ugodnejše razmere, zopet vstopili v vlado. Toda s tem načrtom se nočejo sprijazniti ostale koalicijske stranke in izražajo očitno svoje nesoglasanje z njim, zahtevajoč, da se izpolni program koalicije kot celota. Grozi se tudi z novimi volitvami; tako sklicuje republikanska zemljedelska stranka na 29. t. m. sestanek vseh tajnikov stranke, kar je signal za volilne priprave. Treba pa uvaževati, da se nahaja naša narodna skupščina že v poslednjem letu, v šestem, sedanje svoje sestave in da obstoji trdna volja, da se ji ne napravi nikakega nasilnega in predčasnega konca, da bi bilo očitno, kako so tudi v tem pogledu pri nas razmere konsolidirane. Razrešenje situacije bo zelo težko, toda vendar se lahko upa, da prevlada smisel za celodržavne interese nad interesom soc. demokratske stranke.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 27. aprila 1925.

Klerikalci in pojem večine in manjšine.

Lani so klerikalci na temelju večinskega načela zahtevali, da mora vladar izročiti dnevno krmilo Davidoviču - Korošec - Radičevemu bloku, češ da ima ta blok številčno večino v narodni skupščini. Meseca julija lanskega leta se je vladar uklonil ti zahtevi in poklical na vlado Davidoviča in njegove zaveznike, da praktično pokažejo, kako znajo bolje kakor drugi krmariti državno ladjo. Ta poskus se je ključno ponesrečil. Davidovič - Korošec - Radičev je v treh mesecih tako temeljito dogospodarila, da je morala v oktobru odstopiti, ker se radi notranje svoje slabosti ni mogla držati. Sledil je razpust narodne skupščine in razpis novih volitev, pri katerih je bil Davidovič - Korošec - Radičev blok poražen in potisnjen v parlamentu v manjšino. Klerikalci in njih zavezniki se torej nič več ne morejo sklicevati na večinsko načelo in v tem imenu zahtevati za se vladno krmilo.

Poraz pri volitvah je tako presenečil, da so bili v prvem trenutku popolnoma smedeni. V večinski princip so se zvišili, da niso mogli nanj pozabiti. Ker se niso več mogli sklicevati na večino v parlamentu, so kričali, da imajo kljub vsemu večino naroda za sabo, za to da se jim mora izročiti vlada. Ker na tako fiktivno »večino« nitiče na svetu nič ne da, se tudi na merodajnem mestu niso ozirali na tako »utemeljeno« zahtevo opozicije. Zato je polagoma utihnila pesem o »večinskem načelu« v opozicijskih listih.

Sedaj so naši klerikalci iztaknili novo pesem. Iznašili so »manjšinsko načelo«, to je pravico manjšine, da vlada. To nadvse brhito tezo je postavila dr. Korošecova mariborska »Naša Straža«. V zadnji številki je priobčila članek »Pravični nazor o večini«, v katerem dokazuje, da je edino manjšina poklicana, da odločuje v človeški družbi, torej tudi v državi. To svoje naziranje utemeljuje s celo vrsto citatov iz latinskih, francoskih in nemških klasikov. Navaja starega Cicerona, ki je nekoč rekel, »da glasov ni treba šteti, marveč tehtati«. Citata Montesquieuja, ki je v svojih »Perzijskih pismih« izjavil, »da je treba menjen manjšine proglasiti kot sklep, ker je večina ljudi nesposobna, pametna pa so vedno v manjšini«; sklicuje se končno na Schillerja, ki v neki svoji pesmi pravi: »Was ist die Mehrheit? Mehrheit ist Unsinn« in se končno poziva na Goetheja, ki je v svojih »Rekih v prozi« izjavja: »Nič ni bolj zoprno kakor večina, zakaj ona obstoja iz maloštevilnih voditeljev, hudobnežev, slabotnežev in iz množice, ki za njimi caplja, ne da bi najmanj vedela, kaj hoče...«

Torej večina je dim, fantom, neumnost, manjšina pa ona idealna skupina, ki ji »po božjih, cerkvenih in človeških zakonih« gre vsa oblast, vsa moč, ves vpliv, skratka vse gospodarstvo na svetu.

Tako! Ko so naši klerikalci s tem srečno zalajali tega »manjšinskega« konjička, lahko sedaj zopet zahtevajo vlado zase na podlagi svetega »manjšinskega prava«! Ko preje z večinskim principom niso mogli prodreti, zakaj bi sedaj ne zmagali z manjšinskim!

Toda kaj, ako naprednjaki v Sloveniji okrenejo kople in tu med Slovenci proglašajo veljavnost manjšinskega principa?! To bi zaključila klerikalna gospoda!

★ ★ ★

— Nov zakon o policiji in občinah. Kakor poroča »Politika«, so priprave za nov zakon o policiji in občinah v tiri in sta baje oba zakona v glavnem že izdelana. Pri ministristvu za notranje zadeve — samoupravno odelenje — obstoji komisija, kateri je poverjeno to delo. Načrt policijskega zakona je že izdelan in ima mnogo novih predpisov, zlasti je velikega pomena uredba policije v vseh mestih in policijskih referentov pri velikem županu in pri srezkih poglavarjih. Načrt zakona o občinah je še v delu ter bo izgotovljen do polovice meseca maja. Sedaj se izvršujejo predpisi za občinske svete. V komisiji so v tem oziru deljena mišljenja. Eni zastopajo stališče, da naj bodo občinski sveti le nekakšen glasovalen zbor (da zborovi vrše samo ulovo enega občinskega glasu), med tem ko zastopajo drugi stališče, da naj vrše občinski sveti tudi nadalje iste naloge, kakor dosedaj po starem srbskem zakonu. Isto tako so deljena mišljenja glede posebnih zakonov o samoupravi velikih mest. Večina stoji na stališču, da mora biti za velike občine poseben zakon. Ker segajo ta vprašanja že tako v politiko, bo merodajno v tej zadevi mnenje političnih krogov. Toliko poročilo »Politike«.

— Radi vseobče tako domačinom kot tujcem nad vse simpatično »Kocmurščina«, kakor nazivljajo Ljubljanci od Peričevcev vpeljali povisek užitnine na alkohol, kar je venec gerentski svet, ki vpoštevajoč žanje pretežno večine prebivalstva, namerava odpraviti to nadležno šikano in mesto nje vpeljati površik užitnine na alkohol, kar je vsakega mnogo bolj pravično in fiktivnim razmeram odgovarjajoče kot slavna Kocmurščina, ki je zahtevala, da naši gostilničarji robotajo demagogom klerikalno-komunističnega konfabulata, zalagajo za famozne mogotce s lastnim denarjem in z uslužbenci, katere morajo sami plačevati, vrše posle za Peričev davčni vijak. Pa ne glede na neprestane sekature Peričevcev in njihovih valptov, bi se dalo o nočnih še govoriti, če bi se res vporabljala v svrhe, kakor so iz prozornih demagoških namenov natisnjeni na listih. Radovedni smo, koliko nabranega denarja je res prišlo revežem v prid. Beravci mrgoli po Ljubljani, a če bi se ves ta denar porabil za »reveže«, bi se morali najmanj vsi voziti v pozlačeni kočiji. Na drugi strani je pa smešno, da si bomo dali predpisavati, kdaj smemo večerjati, popiti kozarec vina ali kave, ker bodo Peričevih 400 volitev in Korošecovo

»dobro ljudstvo« v beznice že ob 4. uri popoldne pit, kjer se ga do 9. ure zvečer že davno tako naležejo, da zanje ni treba »krepčanja« čez 10. uro. Ali naj radi tega res razni duševni delavci, ki pozno na večer končajo svoje delo, posetniki koncertov, gledalci itd. izgube pravico do ure pomenka, oddiha in okrepčila, dočim baš največji pijanci lahko neobdaveni presedajo ves dolgi popoldan in zgodnji večer po beznicah. Kar pa »Slovenec« piše o nočnem popivanju, s tem naj se kar obrne na svoje ljudi. Nikjer se po 10. uri zvečer toliko alkohola ne konsumira kot v kavarni »Union«, kjer se zbira kulturna gospoda in drugi znani Koroščevci čestitki, katerim že ne zadoščajo več kozarci in ki ga žehtajo kot konjski hlapi naravnost iz »flaše«. Če želi dčiti »Slovenec« podrobnosti, smo mu na razpolago. Ta gospoda »se žoga« z buteljkami in tudi v baru, — kjer pa ni listov — je skoro vsakonočni gost. Če se torej na njo in njej sorodne duše prevla sedanj kivični davek, je to popolnoma in redu in Ljubljana bo samo iskreno hvaležna gerentskemu svetu, če odpravi čim preje to od Periča uveljavljeno modo in napravi enkrat red.

— Soproga notranjega ministra odpotuje na Dunaj. Soproga notranjega ministra Bože Maksimoviča je danes z zagrebškim brzovalnikom potovala čez Zidani most in Maribor na Dunaj, da konzultira tamonjše zdravnike-specijaliste.

— V naše državljanstvo so sprejeli Andrej S. Mesnarijev, Fedor Tihvinski, Helena Popova, Peter Burghardt, Boris Selivanovski. Pavle Prilipko in Nikola Zubarev, vsi bivši ruski državljani.

— Iz sodne službe. Sodni izpit je v petek s prav dobrim uspehom napravil g. dr. Julij Fellacher, avskulant v Ljubljani.

— Legitimacije za Zagrebški veleposeljem. Legitimacije za Zagrebški veleposeljem se dobivajo Publicitas Ljubljana, Šelenburgova ulica 7., II. Cena Din 40.— tudi po povzetju.

— Legitimacije za zagrebški veleposeljem, katere upravičuje posestnika do polovine vožnje na železnici, prodaja med uradnimi urami veleposeljski urad v Ljubljani.

— Organizacija drž. polic. nameščencev. Iz Zagreba nam poročajo: Pretekli ponedeljek je bil tu osnovan »Savez drž. pol. nameščencev«. Pripravljalna dela so imeli v rokah slov. polic. nameščenci. V ponedeljek ob 15. se je pričelo zborovanje oz. ustanovni zbor, katerega je otvoril zač. predsednik Marko Gerzinič, nadzorni straže iz Ljubljane, ki je poudarjal potrebo ustanovitve »Saveza«, pozdravil vse navzoče delegate in tovariše ter naznanil, da se delegati iz Beograda in Sarajeva ne morejo zboru udeležiti, ker so službeno zadržani Delegat dedektiv Stritof iz Zagreba je predlagal, da zbor odpošlje na najvišje mesto udanostno brzovalko, kar je bilo z velikim navdušenjem in iskrenimi ovacijami sprejeto. Nato je Janko Benedičič, dedektiv iz Ljubljane, v enournem govoru poročal, detajlirano o delu in postanku pokrajinske organizacije v Sloveniji ter izrazil upanje, da bo strokovna organizacija »Savez« dosegla za svoje člane predvsem zboljšanje gnotnega stanja. V to pa je potrebna disciplina in sloga. Dober zbor javnih organov je potreben državi za vzdrževanje reda in miru, državljanom pa v varstvo njih imetja. Ti javni organi pa so dobri, ako so dobro plačani. V interesu javnosti je, da so ti organi dobri, za to jih mora ta javnost v njih stremiljenju podpirati, da se osvobodijo gnotnih skrbi. Kakor člani, takoj naj tudi javnost podpira njih organizacijo, ker s tem podpira svoje lastne interese. (Odobrovanje in pritrditve.) Blagajnik Alojz Herga, nadzorni straže v Ljubljani, je podal kratko blagajniško poročilo in poročal tudi o proračunu in izdatkih prvega poslovnega leta, na kar se je določila članarina, ki se ima po pokrajinskih organizacijah uplačevati »Savezu«. Na predlog delegata S. Moeja so bili na to spozumno izvoljeni v odbor: Predsednik: nadzorni straže Fran Prešern, (Slov.); podpredsednik: dedektiv Josip Matjažič, (Hrv.); tajnik: dedektiv Janko Benedičič (Sl.); blagajnik: nadzorni straže Al. Herga (Sl.); blagajnik: dedektiv Ferdo Rebec (Dalm.); odborniki in pregledniki računov: nadstražnik Vid Bevc in Emil Trovovšek, (Slov.); dedektiva Ivan Bogdanovič, Fr. Jelen (Slov.); podnadzorni dedektiva Luka Martinović (Sarajev) č Eno mesto je rezervirano za dedektive mesta Beograd. Anzulovič iz Zagreba je aperliral na predsedstvo, da ustražno in energično dela za poboljšanje mislernega stanja polic. nameščencev. — Predsednik pripr. odbora Gerzinič je oddal nato predsedstvo novo izvoljenemu predsedniku Prešernu, ki se je zahvalil za zaupanje zbora in prošil, da ga odbor, kakor tudi člani v tem težavnem delu podpirajo. Delegat dedektiv Tomo Grauer, Zagreb, je prečital resolucijo, katero je izdelal v to določen odsek delegatov. Resolucija je bila z velikim odobravanjem sprejeta. Odposlala se je udanostna brzovalka min. notr. del. g. Maksimoviču. Predsednik Prešern je nato zaključil ustanovni zbor, se zahvalil delegatom, kakor tudi članom za udeležbo in želel »Savezu« polni uspeh pri delu v prvem letu. Zvečer ob 20. so tovariši v Zagrebu priredili v čast delegatom hitno večerjo.

— Ziga Kopajtič Bakarski. V Rimu je 26. t. m. preminul gosp. Ziga Kopajtič, predsednik »Jadranske plovidbe«. »Banke in hranišnice za Primorje« itd. Pokojnik se je rodil v Bakru leta 1854. Kot sin ugledne pomorske in brodovlastniške družine si je že v rani mladosti izbral pomorstvo in po njegovem področju se je kretala njegova življenjska pot. Navtično naobrazbo je dobil v navtični šoli na Reki, nato je stopil v pomorsko službo, potem se je lotil brodovlastništva in leta 1884. zasnoval s pok. kapetanom švrljugo parobrodarsko družbo, s katero je postal pionir regeneracije našega

BOLGARSKI KRALJ BORIS, ki si je srečno rešil življenje pri atentatu in eksplodiral v katedrali.

pomostva na paroplovem temelju. Moral je biti trde, hude boje z Madžari in izvedel fuzijo z družbo »Kraja i drugi« v Se. nju. Pod pritiskom Madžarov je bilo mogče nadaljnje delovanje le pod »Ugarsko-hrvatskim par. dr.«, ki je bilo osnovano leta 1891. Njegovo delovanje se je razvijalo dalje, bil je član pomorske uprave na Reki, organiziral je tudi bankarstvo za Primorje. Za ekonomski jačanje našega naroda na Kvarneru si je pridobil Kopajtič neverjetnih zaslug. Časten mu spomin!

— Moča o sv. Juriju, suša o sv. Petru, pomeni dobro letino. Tako pravijo naši vremenski preroki na kmetih. Letos je bilo o sv. Juriju dovolj mokrote, dežja je padlo v izobilici, snega po gorovju pa baš ni bilo treba. April mora biti moker, mesec maj pa precej suh, tako je prav za našega kmetovalca, pa tudi za meščane, ako je dosti pridekla. V soboto zvečer in ponoči je močno deževalo, dasi je kazal barometer opokine vremensko izpremembo. Zadnje dni je bilo stalno neugodno in tudi precej mrzlo. Nadejamo se, da pojde dalje po pravilu ljudskega napovedovanja o vremenu. O sv. Juriju je bila moča, maj sme biti lep suh in prijeten, o sv. Petru pa naj nastopi primerna suša, da bo naš kmetovalec gotovo lahko mnogo pridelal. Po lanskem neprestanem poletnem dežju si tudi vsi želimo letos ugodnega poletja in lepe jeseni.

— Pri nas mraz, v Ameriki vročina. Zadnje dni je nastopil pri nas občuten mraz in dež kar noče prenehati. Nasprotno pa je v Ameriki sedaj izredno topla in po letno solece ogreva Newjork, kjer se je termometer dvignil do 35 stopinj. Zima je bila v Ameriki zelo huda, posebno še je trpel Newjork, kjer so imeli za kidanje snega toliko stroškov, kakor žene kmalu kako zimo. Ko je bilo v zimskem času pri nas lepo prijetno, so prihajala iz Amerike poročila o snežnem metežu, o mrazu, o ciklonih in potresu. Sedaj je pri nas mrzlo, v St. Louisu v Ameriki pa so morali zaradi vročine šole zapreti, to koncem meseca aprila. Vse kaže, da bo letošnje leto polno vremenskih izrednosti.

— Stikanje za tilični gnezdi. Komaj so ptice pevke po naših vrh in logih začele gnezdit in valiti, že so jim razni paglavci za petami in pobirajo mladiče iz gnezdi. Stvar šole in staršev je, da tako mladino svare in če beseda ne izda, tudi kaznujejo.

— Kakšno bo letošnje sadno leto? Sadjerejci se nadejajo letos dobre obroditve, zlasti orehov, jabolk hrušk in češpelj, če ob cvetju ne pride v dobi od tega tedna, do srede maja kaka slana ali mraz. Lani je sadje v Sloveniji srednje dobro obrodilo.

— Grd zločin. V Tanageru v Voivodini se je dogodil pred kratkim grd zločin. 24 letni Janoš Mesarob je zlorabil svojo 21 letno, nekoliko slaboumo sestro Rozo. Zagrozil je tudi sestri, da jo ubije, če ga izda. Zločinca in krvokrunitelja so zaprli.

— Vihar prevrnil jadernico. Nedaleč od Gruza se je na morju te dni primerila težka nesreča. Vseled silnega viharja se je prevrnila jadernica, na kateri sta bila Ivo Dabelič in njegov brat Nikola. Ivo Dabelič je utonil, dočim se je Nikola komaj rešil na obrežje.

— Sin proti očetu. Stefan Jarin, posestnik iz Primostedena, se je spril s svojim sinom Sretinom. Oče je zahteval, da sin zapusti hišo, čemur se je ta odločno uprl. Nato je oče zagrabil sekiro in navalil na sina, ki pa je udarec odbil. V naslednjem hipu je Svetin iztrgal očetu sekiro iz rok in ga trikrat udaril po glavi. Stari ima težke poškodbe in ne bo okreval.

Iz Ljubljane.

— Mestna elektrarna se razširja. Otvorjena leta 1898., je imela prvotno dva stroja po 200 k. s. Leta 1899. je dobila tretji stroj za 400 k. s., leta 1905. četrti stroj za 800 k. s. Navzlic nezadostnim obratnim napravam je proizvajala mestna elektrarna tekoma 1924. leta 2.118.000 kilovatskih ur ter tako preskrbovala z električnim tokom 3265 konsumentov, katerim je bilo 31. decembra 1924 priklopljeno 401 motor (1335 kv). — 56.088 žarnic, 125 ventilatorjev in preko 1000 raznih kuhinjskih, likal in drugih električnih aparatov. — Ze pred vojno se je počela mestna uprava baviti z vprašanjem nadaljnjega razširjenja mestne elektrarne. Nastali so razni projekti za izrabo vodnih sil, zlasti na Savi in na regulirani Ljubljani. Zaradi konkurence med mestno občino in takratnim deželnim odborom, ki je zasnoval svoje dalekosežne projekte deželni elektrarn, ki naj bi preskrbovale tudi Ljubljano z električnim tokom, je postal samostojni razvoj mestne elektrarne nemogoč. Deželni odbor je mestni občini celo zabranil najetje posojila za razširjenje ljubljanske elektrarne! Prišla je voja in za njo

povojna doba, ki je onemogočila vsak razvoj tega podjetja. Šele v zadnjih par letih so se cepila mnenja domačih strokovnjakov, na kak način naj se pripomore Ljubljani do zadostne množine toliko zaželjene elektrike. Končno je bil povabljen v Ljubljano znani evropski strokovnjak profesor na dunjski tehnični dvorni svetnik inž. Hochenegz, ki je v očigled težavam pri preskrbi potrebnih večjih posojih in radi skrajne nujnosti priporočal, da naj se z dosegljivimi sredstvi za prehodno dobo razširi elektrarna potom Dieselskih motorjev, ki se po nizki ceni in v najkrajšem času lahko dobavijo. Takoj za to prehodno dobo, ki ne sme trajati dalje kot par let, naj se postavi v elektrarni ekonomske parne turbine, če bi se pokazala naprava hidroelektrične centrale na Savi neizvedljiva. Ta predlog je bil sprejet in so vsa dela za razširjenje elektrarne centrale že v teku. Postavila se takoj dva motorja za skupnih 900 k. s., 6000 voltov napetosti. Ob mestni periferiji se preuredi omrežje na vrtilni tok, med tem ko ostane v sredini mesta sedanj istosmerni tok. Naprava mora biti gotova do letošnje jeseni, da bo pozimi dovolj električnega toka na razpolago. Mestu se priključiti tudi več okoliških občin.

— Poškodbe na ljubljanskem gradu so zadnji čas tudi na dnevnem redu. Zlikovci lomijo klopi, kvartijo napisne table in poškodujejo mlado drevje. Ker se policijski stražnik le malokdaj pokaže, imajo zlikovci tem večji pogum za svoje delo.

— Občni zbor »Jadranske Straže« se je vršil v soboto v restavracijskih prostorih »Zvezde«. Izvoljen je bil ta-le odbor: veliki župan dr. Vilko Baltič, predsednik gerentskega sveta dr. Puc, univ. profesor dr. Kidrič, polkovnik Trnko-pi, pukovnik Antonijević, novinar dr. Birs, dr. Rožič, Fran Gostiša, inž. Šega in Fran Ravnihar. V odbor je bilo izvoljenih še 30 odbornikov.

— Tombola poštnih uslužbencev. Včerajšnja tombola poštnih in brzovalnih uslužbencev je privabila na Kongresni trg zopet maso občinstva, bilo je navzočih okoli 6000 oseb. Tombola se je pričela točno ob pol 16. in je končala okoli 17. Zadelo so: 1.) spalno opravilo iz hrastovega lesa, vredno 8000 Din, trgovka Marija Pucelj iz Rožne ulice; 2.) nevstino opremo, vredno 5500 Din, Marija Logar, Metelkova ulica 2. 3.) ptičan prašek, vredno 4000 Din, Ivanka Kristof; 4.) ženski šivalni stroj, vredno 3500 Din, Marija Schön, Zgornja Hrušica št. 24; 5.) moško kolo, vredno 3000 Din, Dunajska cesta 6; 6.) vozček obložen s raznimi šivilji, vredno 2500 Din, Gasper Oder, uslužbenec pri tvrdki Ranzinger. Nadalje je bilo razdeljenih več manjših dobikov.

— Politično in gospodarsko društvo D. S. za kolodvorski in šentpeterski okraj ima letošnji občni zbor z običajnim dnevnim redom v sredo 29. t. m. ob 8. zvečer pri g. Bončarju, Sv. Petra cesta št. 41, h kateremu vabi vse člane in somišljenike društva, da se istega v čimvečjem številu udeleže. 846

— Zabavni večer s petjem, godbo, plesom in drugimi točkami priredi pevski odsek Grafika v soboto, dne 9. maja t. l. v dvorani Kazine. Vse zabave, smehe in šaležljive občinstvo se vabi na ta večer množično, šegavosti in razigranosti, na katero bo mladi grafični pevski zbor in šent-jakobski orkester s zvrhano mero zabave razigraval mlado in staro. — Začetek ob 8. uri zvečer. — Vstopnina Din 10.—. Ves dobiček gre v korist pevskega oddeska »Grafike«.

— Predavanja o zdravstvu. Peto predavanje se vrši v torek dne 28. t. m. ob 6. zvečer v veliki dvorani univerze. Predava g. dr. Pintar, specialist za ženske bolezni, o veelekualnem predmetu: »Higijena žene«. Pristop k temu predavanju imajo samo matere in dekleta. Vljudno vabljeni vse, ki vam je kaj do lastnega zdravja in pa do zdravja zaroda.

— »Bajtar«, stavbna in kreditna zadruga uslužbencev drž. žel. v Ljubljani z o. z., ima svoj prvi redni občni zbor z običajnim dnevnim redom v nedeljo 10. maja 1925 ob 8. uri popoldne v dvorani gostilne pri Vavljavcu, Spodnja Šiška, Frankopanska ulica št. 5. Zadruga knjižnice služijo kot legitimacije.

— Kdo je razveseljeval naše otroke v pustih, dolgočasnih zimskih popoldnevih? »Atena« in njen Gasperček. Kaj rabi današnji čas? Mladino s pravim, nepokvarjenim veseljem na lico, mesto blazirancev in frazerjev. Človek, ki se zna resnično veseliti, naravno veseliti, je prijeten in zdrav član človeške družbe. Pa malo je takih. Deloma so nas potrl težki časi, deloma smo zane-marjali vzrojo v tem smislu. Vse urejemo, vse popravljamo v naši mladi, novi državi, dvignimo še zaklad čistega, odkritosrčnega veselja v naših otrocih, da ne bo naš narod — narod godrnjačev, zabavljac in nezadovoljstev. Z veseljem otrokom zasije solnce v celih družini. Podpirajte »Ateno«. 841

— Smrtina kosa. V soboto zvečer je ne-nadoma preminul trgovec Fran Zanoškar na Poljanski cesti 8. Zadel ga je kap. Star je bil 61 let. Pokojni je bil vedno navdušen naprednjak in naš zvest so-

mišljenik. Pogreb bo danes ob pol 17. Blag mu spomin!

— Iz delovanja prijatelja Jerneja. Po-ročam smo včeraj, da je bil prijtel brezposeln Jernej Škodlar radi tatvine kolesa. Pri aretaciji je Jernej nedolžno zavil oč ter glasno protestiral, ker so ga zaprli re-koč, če so neumni, da ga za najdeno kolo zapirajo. Med tem se je na policiji javil posestnik Janez Strniša iz Gornjega Pir-niča. Izpovedal je, da se je pred dnevi pe-ljal iz gostilne Dermastije pod Šmarogoro proti domu. Med potjo je padel s kolesa ter nezavesten obležal. Ko se je zavedel, kolesa ni bilo nikjer. Na podlagi opisa v časopisih je uvidel, da mu je kolo ukradel in tudi listnico s 100 Din.

Iz Celja.

— V Celju je v soboto 25. t. m. po daljši bolezni umrla gospa Ana Četina, so-proga faktorja Zvezne tiskarne g. Milana Četine, v starosti 31 let. Pogreb je danes v ponedeljek popoldne na okoliško kopaljšče. Bodi ji ohranjen blag spomin, njeni rodbini naše sožalje!

Iz Maribora.

—m Beogradski gost v planinski koči na Pohorju. Pišejo nam iz Maribora: Na od-dih in zdravniškem dopustu se mudi že več dni na Pohorju g. Kosta P. Manojlovič, skladatelj, prvi tajnik pevačkih društva Srbije in profesor glasbene šole v Beogra-du. Gospod Manojlovič biva v planinski koči na Pohorju. Kakor čujemo, se namerava g. Manojlovič udeležiti dne 3. maja t. l. občnega zbora Zveze pevskih društev v Ljubljani.

—m Ljudska univerza. Na Ljudski uni-versi je v četrtek zvečer predaval asistent umetnostnega seminarja na ljubljanski uni-versi, dr. Mesenel o temi: »Češko slikar-stvo«. Predavatelj je podal pregledno poro-čilo o nastanku in razvoju češkega slikar-stva. Od davnih fresk na zidovih rotund do Josefa Manesa in drugih novjših slikar-jev je dr. Mesenel deloma s pomočjo ski-optičnih slik, deloma pa z izbranimi besa-dami pokazal, kako se je izražal v tvorbah raznih znanih in neznanih mojstrov duh na-roda, iz čigar področja je veliki umetnik izšel. Predavanje je posetilo razmeroma precej občinstva.

—m Prijave za vstop v učiteljsko služ-bo na srednjih šolah. Absolventi filozofske fakultete, ki nameravajo vstopiti v učiteljsko službo na kak državnih srednjih šoli mariborske oblasti, naj se prijavijo pisмено pri velikem županu mariborske oblasti najpo-zneje do 10. maja 1925. V prijavi naj navede kandidat učno stroko in stanje izpita, to je, ali je že izprašan, ali so mu odobrene do-mače naloge, ali ima absolutorij in drugo. Prosветni inšpektor: dr. Poljanec.

—m Žalno zborovanje ob petletnici tragedije na Zaloški cesti v Ljubljani. V petek so priredili marib. socialisti na vrtu Gambrinove dvorane žalno zborovanje ob peti petletnici krvave tragedije na Zaloški cesti. Govoril je kot prvi občinski svetnik Petan, urednik Eržen pa je na drobno očrtal krvave dogodke na Zaloški cesti. — Takrat je bila na vladi klerikalna stranka, ki je odgovorna za nedolžne žrtve. Govor-nik je nato še razmotril slabe plati po-slednjih skupščin predloženih zakonov, ki se predvsem nanašajo na delavstvo. — H koncu je govoril še občinski svetnik Ošlat, na kar so se zborovalci, ki jih je bilo okoli 150 mirno razšli.

Julijska krajina

— Za župnika v Barkovljah pri Trstu je bil v četrtek inštaliran don Luigi Salva-dori. To je prvi italijanski župnik v Barkovljah po dolgi dobi slovenskih župnikov. Don Salvadori je rojen v Trstu leta 1895, in je služboval pri Sv. Jakobu in v Škvednju.

Dostavljamo, da je novi barkovljanski župnik Salvadori popolnoma vešč sloven-skega jezika in je znan kot pravičen in do-ber duhovnik.

— Samomor. V mestnem vrtu v Gorici se je vstrčil v četrtek zvečer conte Bel-luzzi, računski uradnik pri raznih gradbenih podjetjih, star 39 let, poročen, doma iz rimske province, edini izmed ustanoviteljev fa-sistovske organizacije, ki ga je poslala v občinski svet. Iz mestnega vrta so ga pre-nesli takoj v bolnico, ali strel v glavo je bil smrten in tam je conte Belluzzi kmalu nato umrl. Pustil je pismo, naslovljeno na ženo. Kaj ga je pravzaprav gnalo v smrt, ni znano, ugiha se seveda marsikaj.

— Smrtina kosa. V Trstu je umrl v sta-rosti 80 let Ivan Macaroli, znan in spo-štovan mož, ki je bil od ustanovitve član in večkrat odbornik »Delavskega podpo-rega društva« in je rad povsod deloval za pošteno slovensko in delavsko stvar. Naj počiva v miru!

— V št. Petru na Krasu je umrl g. Jo-sip Celhar, mlad, simpatičen fant, so-ustanovitelj in odbornik sportnega dru-štva »Snežnik«. Imel je krasen pogreb.

Zapustil nas je danes jutraj ob trčetr na 4 in odšel med nebeške kri-latce naš preljubljeni sinček ozir. bratec

Janko

Pokopeli bomo našega nepozabnega ljubljence v ponedeljek, 27. t. m. ob pol 6. na mestnem pokopališču v Kranju.

Prosimo Vas vse, ki sočustvujete z nami, da ohranite našemu predra-gemu Jankotu ljubeč spomin.

Kranj, 26. aprila 1925.

Mr. Ph. Fran in Slavka Šavnik, starši.

Bogdan Šavnik, bratec

Mesto vsakega posebnega obvestila.

1262

Gospodarstvo

Stanje Narodne banke

dne 15. aprila 1925.

Aktiva:

Kovinska podlaga posojila	427,9	
račun za odkupnino kronskih novčanic	1.186,3	
račun začasne razmenjave državnih dolgov	367,9	
2.966,3		
valutni račun za izdajanje novčanic	2.138,3	
maldo raznih računov	419,0	+ 28,6
Skupaj	8.800,1	
Pasiva:		
Od glavnice v zlatu izplačano	26,2	
rezervni fond	5,8	
novčnice v obtoku	5.582,0	- 32,5
državni račun začasne razmenjave	367,9	
državne terjatve	612,7	+ 63,1
državne terjatve za zastavo		
ljene domene	2.138,3	
ali za kupovanje zlata na glavnici in fond	66,7	
Skupaj	8.800,1	

Valuta, kredit in zlato.

Spectator zaključuje svoj članek. Cigar začel smo pričeti v eni zadnjih števil, tako - le: »Kdor malo pomisli, se lahko prepriča, da ni nič nenaravnega, nič nevarnega, če se kredit poveča z namenom dvigniti in pospešiti produkcijo. Kredit ne bo imel kovinske podlage, pač pa bo imel eventualno jamstvo v blagu, ki se izdelava. Signifikantno, ki bodo honorirane recimo s sladkorjem, padejo iz roke v roke. Nikakor pa ne bodo visle v zraku, kakor vise assignacije, natisnjene brez industrijske podlage. Mnogi imajo na svetu je pomnožena s trgovskimi krediti, ki so zato tu, da bi mogli ljudje delati. Se enkrat bodi poudarjeno, da s škarskim strojem nikakor ne pomnožimo gromotnih dobrin, pač pač razredčimo denar. To velja za vsako inflacijo. Nekritična operacija, da se cene sploh ne spremenijo ali pa da se se znižajo, ker se pomnoži količina življenjskih potrebščin. In tu si moramo biti na jasnem, da je ta razlika med inflacijo in dilucijo (razredčenjem) menialnih sredstev življenjskega pomena. Ekspanzija - prikladni izraz nogo inflacija - ni škodljiva, če se razširja oboje: sredstva zamenjave in produkcija življenjskih potrebščin.

Toda v sedanjih razmerah bi državi ne kazalo posojati denar ali pa jemati posojila za razvoj industrije, t. j. nuditi trgovski kredit. Zavezi deflacijo pomeni relativno pomnožiti sredstva zamenjave. To velja seveda za angleške razmere. Preostaja nam se omeniti, da je Amerika faktično, dasi ne formalno, uveljavila to politiko. Ko je prišla v položaj, v katerem se nahaja zdaj Anglija. Posledica je bila, da je industrija takoj sprejela pretežno večino preprošnih delavcev. Res je, da je v tem času naložila zlato v blaginje, kakor spravlja bogatin dobro vino. Toda to nima nič skupnega z ekspanzijo kredita. Njeno biranje zlata je samo kosček trgovskega sijaja, ali pa če hočete, caprice de femme na finančnem polju. Ameriški trgovci očitno mislijo, da ne gre brez te fantazije. Mi nismo dovolj bogati, da bi si dovolili ta sport. Amerikanci se lahko naslanjajo ob pogledu na zlato posodo, vendar pa s tem se ni rečeno, da bi bili mi pametni, če bi opustili lončeno in porcelanasto posodo.

Se nekaj bi omenil. Če bo velika anketa o sredstvih zamenjave in bistvu plačilnega sredstva, za katero se ogrevamo, zapisana, je treba vprašanje dragega zlata napram cenovnemu zlato se temeljito proučiti in premisliti. Moje mnenje - pravi listnik in urednik »Spectatorja« J. St. Loe Strachey - je, da bi omrlo bi zlato v interesu naše države poceni. Čim cenejšje je, tem manjšje je naše breme ameriškega dolga, ker moramo plačati ameriški dolg v zlato. Toda če hočemo nekaj poceni kupiti, ne prevzamemo rizika in tveganja pri podpiranju tržnice. Naša smer bi bila nasprotna. Če pa poročemo svetu, da smo vedno kupci zlata, t. j. če uvedemo v državi svobodno trgovino z zlatom, bo cena zlata narasla.

Mi bi morali učiti svet, kakor smo delali že doslej, da lahko živimo tudi brez zlata. Zlato izgubila svoje vrednosti kot neobhodno sredstvo v trgovini in njegova cena pada. Amerika, ki ima največ zlata, bo presenečena, toda to ni njena stvar, nas to nič ne briga. Saj v nobenem slučaju ne potrebujemo naše pomoči. Njena denarna brežena so razmeroma tako lahka, da si lahko dovolj veselje z zlatino. Skratka, mi ne moremo biti teren, na katerem bi Amerika gospodarila s svojo zlato nadspekulacijo, kakor predlagajo zdaj naši oboževalci zlata in stare valute.

Kakor vidimo, je na Angleškem močna struja, ki nasprotuje zlati valuti. Angleži so dobri trgovci, ki so si na jasem, kje jih čevlji najbolj žuli. Plačati ameriške dolge v zlato bi pomenilo za angleško gospodarstvo katastrofo. Zato ni pričakovati, da bi Anglija v doglednem času uvedla zlato valuto.

SKRAJNI JE ČAS

je, da se prepičate, da eden par nogavic z žigom in znakom (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih. Dobivajo se v prodajalnah.

—g Tvorica makaronov v Skoplju. Začetkom maja se svečano otvorila tvornica makaronov v Skoplju. To je zelo razveselil pojav, ker dobi tudi Južna Srbija svojo industrijo. Nova tvornica se nahaja blizu mlina »Balkane« ob železniški progi. Izdelovali se bodo makaroni, koki in druge testenine.

—g Sladkor se je poceni. Sladkorne tarne so znižale cene sladkorja za 20 para pri kilogramu.

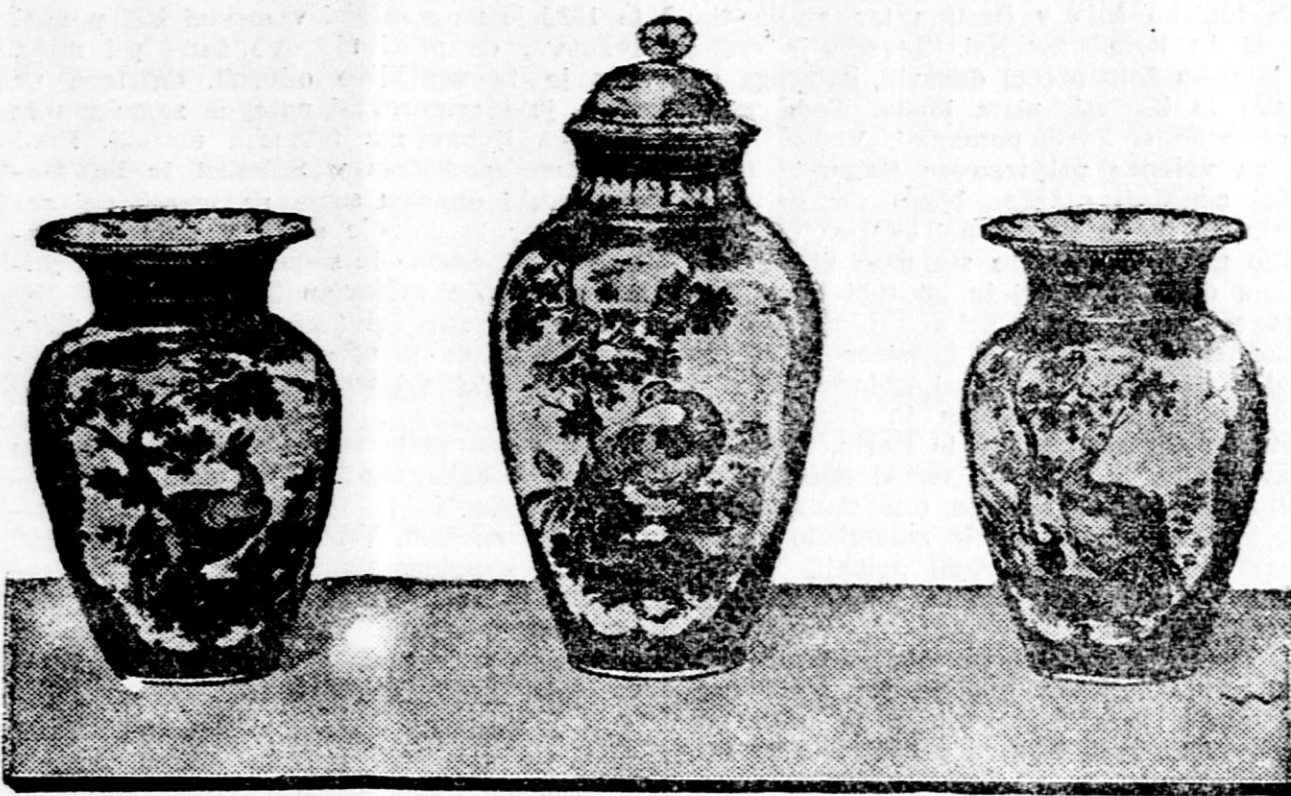
—g Dr. A. Cuvaj: Privredne komore u kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca. U izdaju ekonomskih revije »Bankarstvo« izšla je u veoma ukusnoj opremi, pod gornjim naslovom, rasprava generalnog tajnika zagrebačke Trgovacke - Obrtničke Komore dr. Adolfa Cuvaja, koja je osobito aktuelna, sada u oči sarajevskog kongresa naših komora i privrednih institucija. — Autor je u ovoj publikaciji dao sve, što o tome pitanju čitaoca može da interesuje. — Člana brošure 15 dinara, a dobiva se u svima većima knjižarama i kod glavne administracije »Bankarstva« u Zagrebu 6, Marovska 30.

—g Za nabavo 30 do 40.000 praških mehurjev za javljanje tobaka se zanima neka inozemska tvrdka. Interesentje, ki bi mogli in hoteli navedene mehurje bodisi deloma ali vso količino dobaviti, naj naznačijo svoj naslov trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

—g Angleški predlog za rešitev problema nezaposlenosti. Iz Londona poročajo, da vzbuja veliko zanimanje predlog Alfreda Monda, kako bi se dalo odpraviti nezaposlenosti. A. Mond je eden izmed voditeljev liberalne stranke in je bil član koalicijske vlade. Mond želi v svojem predlogu, da bi se onim podjetjem, ki bi sprejela delavstvo v številu, presegačem njihovo normalno potrebo, izplačevala podpora, katero bi tako dobivali nezaposleni delavci, pa bi se na ta način redile vrste delavcev brez dela. Za načrt se zanima vlada in delovni minister je povabil Monda, da bi se z njim pogovoril o vseh podrobnostih predloga. S predlogom se bavi poseben odbor federacije angleške industrije in tudi delavska stranka je izbrala podobor, ki se peča s predlogom. Priznava se, da je stvar precej komplicirana in ako bi se predlog uresničil, bi imel lahko dalekosežne posledice. Vlada proučava tudi vprašanje splošnega izdatnega podpiranja industrije. Nezaposlenost Anglijo kritično duši, zato bi jo rada čim prej moglo odpraviti.

—g Dobava drv. Ekonomsko odeljenje direktorije državnih železnic v Ljubljani prejema do 28. aprila 1925 ponudbe za dobavo 100.000 kg bukovih drv. Pogoji so na vpogled pri omenjenemu odeljenju.

To in ono

TRI DRAGOCENE VAZE iz darmstadtskega porcelana.

Lya de Putti.

(Iz mojega najnovejšega dnevnika.)

Lya de Putti, najbolj priljubljena kinoigralka Evrope, je v prostem času tudi pisateljica. Piše ekstravagančne črtice, navadno iz živalskega življenja. Tudi v takih črticah kaže svojo dražestno, bizarno in samovoljno naravo. Pričujoči odlomek iz dnevnika podaja prav posrečeno sliko njene nebrzdane duhovitosti.

Adlon, 15. aprila.

Adlon (najrazkošnejši hotel Berlina) me je dolgočasil. Berlin pa še bolj. Sploh, kako je mogoče zgraditi tako zaspan hotel! Da so me vsaj vprašali! Tedaj ne bi izostali čaršaji, in šampanjec bi se povsem drugače penil... O-o-o-o-o... zeva se mi. Kaj hočem, če se diva dolgočasim! Oho, kdo je tisti črni gospod? Glej, glej — to je novost za Adlon! Kakaj! Halo-o-o-o, gospod plašim! Prosim! Vidite črnega gospoda — da tistega — vidite... v sportni obleki (opica ne pozna niti pravega oblačila za dve o'clock)... evo... ponesite mu to-le in pazite, da mi koj odgovori. Hitro! Moj Bog, to so manire! Najbrže se bom morala dolgo mučiti, predno ga naučim, kako se je treba oblačiti. Norci, ki posejajo Adlon, zelo pazijo na to. Bog ne da, da mi ne odgovorijo. Demonstrativno prisedem k njegovim mizici. Oho, trum! »Milostiva gospa! Jaz vas obožavam in sem vam na uslugo! Ali smem pristopiti?« Ha-ha-ha! Oh, kako je svet diven! Treba ga je snati uživati! Zelite, želje, želje — vse želje se mi izpolnijo! Evo ga! Prosim, sedite mister — kako raj Vas imenujem? — izvolite! James Carr, milostiva gospa — je že dolgo Vaš oboževatelj. »Mister Carr, po vsej priliki prihajate direktno iz Londona. Ali ni v Berlinu dovolj hotelov, kjer bi se lahko preoblekli?« Tisočkrat prosim za odpustenje, vstopil sem v Adlon samo na čašo kokeja. Niti stiti nisem, da bom deležen tolike sreče in da Vas tule srečam...

16. aprila.

Lya de Putti je vendarle Lya de Putti. Ta je vse zaman. Privlačna in lepa! Včeraj zvečer se je zopet pokazala. James je blazen... enostavno blazen... Razplamtel se jel ljubiti! Kako poljubuje! Izjema med Angleži. Redek tip. Kakšna pasma! Bojim se, da se vanj ne zatelebam... Oh, tudi to bi mi ne škodilo. Morfija ni hotel niti okusiti. Pravil, da je opojen tudi brez tega. Jaz sem pa včeraj zopet uživala ta eksotični strup. Tudi šampanjca je bilo dovolj! Kdo je bil slajši: James ali šampanjec?... 17. aprila.

Že tretji dan traja raj... Pravi nebeški raj na zemlji. James se je prav resno zatelebal. Iz mene hoče napraviti resnega človeka, ki naj posmatra svet po ledeno. Ali je to mogoče? Meni! Lya de Putti? To bi bila karikatura in ironija vsega mojega dosedanjega življenja! Naj končam v cerkvi? Zopet pred oltarjem? Ne... 18. aprila, Grunewald.

Tajno moč ima ta človek. Včeraj mi je prišlo slabo, danes sem že v sanatoriju.

Zdravniki, bolničarji, ta bedasti zrak v sanatoriju!

20. aprila. Sanatorij.

Najbolj bedasto, kar si človek lahko izmislil, je pokušiti odvratiti človeka od njegovih prirodnih nagnenj. Včeraj sem se dolgočasil, ker so mi dajali injekcije. James mi je gladi rok, da bi me manj bolela igla. Tepec si res domišlja, da traja ljubezen preko groba! In misli, da nikoli v življenju ne bom pila vode, niti šampanjca in da si več ne olepšam življenja s kokajinom in z morfijem. Čemu debatirati z njim o tem? Pač različni nazori! Meni je tako dobro! Draži me njegov odpor in zato mu zaenkrat napravim vse, kar si želi. Do gotove meje!

22. aprila.

Včeraj so listi prinesli vest, da se Lya de Putti zdravi radi alkohola, kokašina in morfija. Dlakepci se bavijo s stvarmi, ki se jih ne štejejo.

25. aprila.

Moj dnevnik me več ne veseli. Včeraj se je med mano in James, ki mi je stalno za petami, razvil sledeči razgovor:

Jaz: Že osem dni prenašam te strašno muke odkrivanja!

On: Zlato! Meni na ljubo in sebi v korist!

Jaz: James! Ali res veruješ v uspeh?

On: Ako resno hočeš...

Jaz: Nočem, dovolj mi je te komedije... Hočem prostosti... prostosti... prostosti...

On: Ha-ha-ha-ha... James... James je... zblaznel... ha-ha-ha... Oditela sem iz sobe, po stopnišču, do avta in — zbogom James!

26. aprila.

Tako se je končala moja bolezen v Grunewald. James mi je pisal strašno pismo. Nepoboljšljiva... nepoboljšljiva...

27. aprila.

»Ai never!« Za drugo se ne brigam. James se lahko potolaži s kako zlatolaso miss. Jaz pa zopet sedim v Adlonu.

Neumrljivost pri kulturnih narodih in pri divjakih.

Ameriški učenjak Preeser je izdal nedavno obširno delo o evoluciji vere v neumrljivost duše pri raznih narodih. Skoraj iztočeno je izšla na Angleškem druga knjiga, v kateri opisuje avtor rezultate svoje ankete o veri v posmrtno življenje. To anketo je poslal v Ameriko in prejel nanjo mnogo zanimljivih odgovorov. Neki 84 letni pastor piše v odgovoru, da ni imel časa za resno razmišljanje o tem problemu. Neki sodnik odgovarja, da se boji, da bi utegnil znoreti, če bi se zamislil v problem posmrtnosti življenja. Drugi statistik smatra, da človek zaman trati čas, če se loti tega vprašanja in da večina ljudi sploh ne ve, kaj naj si misli o življenju onstran groba. Neka pisateljica sploh ni hotela odgovoriti. Zanj je ta problem premalo aktualen, poleg tega se pa čisto menja tudi njeno naziranje, kakor je pač razpoložena. Druga 35 letna ženska odgovarja tako-le: »Bodoče

življenje me ne zanima. Imam mnogo dela v življenju na tem svetu.« Neki filozof piše: »90 odstotkov ljudi pravi, da verujejo v posmrtno življenje, toda 99 od sto jih živi tako, kakor bi tega življenja sploh ne bilo.« In to je nepobitna resnica.

Kakor je razvidno iz ankete, je na svetu mnogo ljudi, ki verujejo v življenje na onem svetu. To vero si razlaga vsak po svoje. Nekateri hočejo najti na onem svetu srečo, ki je nimajo na zemlji. Drugi bi radi nadajevali onstran groba svoje duhovno in umstveno delo, ki so ga na tem svetu začeli. Duhovnik si želi bodočega življenja, ker po njegovem prepričanju ne more biti slabše od sedanjega. Zopet drugi duhovnik se boji, da bi ne bil prikraštan za sladkosti življenja na tem svetu in bi šel raje v pekel, kakor da se odpove dobitni tega sveta.

Verski predstniki so z malimi izjemami edini motivi, da ljudje verujejo v posmrtno življenje. Nekateri ljudje črpaajo to vero iz skrivne misli, da je absurdno smatrati, da bi človeški duh po smrti popolnoma izginil. Tem ni treba za vero v posmrtno življenje nobenih verskih dokazov.

Vero v posmrtno življenje poznajo tudi manj kulturni narodi. Vsa divja plemena si predstavljajo to življenje po vzorcu življenja na tem svetu kot nekako nadomestilo za radost, ki jo človek čisto zaman išče na zemlji. Pri raznih plemenih je ta vera različna. Na Hilbertovih otokih verujejo domačini, da bodo na onem svetu srečni samo svobodni ljudje, ki pa morajo biti poleg tega še tatuirani. Divjaki pripisujejo tatuiranju sploh velik pomen za posmrtno življenje in zato je pri njih tako razširjen običaj, da si kožo kaj radi preukajo in poslikajo. Prebivalci Maršalskih otokov verujejo, da zapre duši vrata v raj samo en zločin in sicer če kdo ugrabi poglavarjevo ženo. Toda ja reč se da mirnim potom poravnati s primerno odkupnino, ki jo da dotični zapeljavec prizadetemu poglavarju. Tudi pri divjaki je torej denar vladar sveta in duš.

Zelo komplicirano si predstavljajo posmrtno življenje divjaki na Markiških otokih. Grešniki ostanejo po njihovem prepričanju na onem svetu na dnu globokega vodnjaka in čakajo tam, kdaj bo konec sveta. Prej namreč sploh ne morejo umreti. Pravičniki gredo v nebesa in žive prav dobro. Prireajo zabave, veselice. kopljajo se in plešejo, da je veselje. Včasih se spuste na zemljo, da pomagajo sorodnikom in znancom pri delu. Vojaki imajo posebno nebesa, kjer se tudi po smrti junaško bore. Zenske, ki zapuste to dolino solz pri porodu, pridejo na onem svetu v posebn ločni oddelki nekeje v ozadiju paradiža, ker jih bogovi ne marajo. Najbolj nesrečni so pa tisti, ki se v življenju radi jeze. Teh bogovi še celo ne marajo in jih razmeže v nebeškem kraljestvu v najbolj zapuščenem in pozabljenem kotičku.

Prebivalci Maršalskih otokov verujejo, da lahko pride človek v nebesa same po pogojem, da je njegova smrt naravna. Taki srečni pokojniki se hranijo v paradižu samo z najboljšimi sadjem, včasih pa zlezejo nazaj na zemljo, da strašijo in nadlegujejo žive. Kdor umre nenaravno smrti, mora brezpogojno v pekel. Sužnji nimajo duš, ženske so glede duš nekaj srednjega. Imajo sicer dušo, ki pa ni tako razvita in znamenita, kakor moška. Njihovo posmrtno življenje je sporno.

Vila duhov.

V Rima v okraju Caprera, ulica Isola, stanuje v lepi vili odvetnik D. Pittaoli. V družini je šest oseb. O tej vili se sedaj govori in mnogo ugiba, ker je to vila duhov. Pittaolijeva družina pripoveduje, da odkar stanuje v tej vili, nekaj mesecev že, ni miru čestoprat ne po dnevi in ne po noči. Sliše se ropot, pa to so še prenašali, ali nekega dne je neznana moč iztrgala ženi iz rok steklenico z oljem in jo vrгла po kuhinji. Potem so debelo gledali stole, ki so se začeli premikati po sobah. Nato so se pričele odpirati omare in obleka ter perilo je ležalo razmetano po tleh. Tako in slinči povaj so sledili dan na dan. Odvetnik pravi, da je mislil spočetka na avtosugestijo in na zmoto. Ker pa je ni miru, se je obrnil na policijo za pomoč.

Prišla je policija, po predpisih oborožena, da prestraši in prežene duhove ali sh aretira in spravi na varno. Ko so šli policijski uradniki po stopnicah, so slišali ropotanje. Stanovanje je bilo zaprto. Ko so odprli sobo, so videli razmetane razne reči s po-

OSKAR H.

Razpad carstva

Roman zadnjega avstrijskega cesarja.

»Hvala Bogu! mislim sem že, da hoče stari igrati vojno do jutri!« je mrmral ritmojster Kaltenborn, kateremu je bil major posebno neprijeten. Ni bil častihlepen in je živel v dobrih gromotnih razmerah. Bil je vojak bolj iz nagljenja kot iz poklica in je bil povsodi priljubljen radi svojih obzirnih oblik v občevarju. Kasarske manire okostenelega majorja so bile zani tembolj mučne. Jahal je k nadvojvodi, ki je bil v njegovem eskadronu in rekel na ves glas:

»Veseli me, gospod poročnik, da mi imel gospod major povoda, da bi kaj grajal na vaši četi. Tako ste rešili ugled mojega eskadrona, na katerem je gospod major sicer našel vse polno graje vrednih točk.«

Nadvojvoda se je zasmajal, da se mu je ves brez razširil. Izborno se je razumel z odličnim ofirjem, ki se službeno ni niti najmanj brigal za cesarsko visokost, ki pa je izven službe taktno uvaževal nadvojvodov položaj.

»Vaša zadovoljnost, gospod ritmojster, odtehta tako drugo pohvalo, zlasti ako ni bila zaslužena.« Major, ki je razumel to pripombo, je od jeze prebledel in se v diru vrnil k svoji četi. »Prihod-

nišč« si je mislil, »bom že pokazal cesarski visokosti.«

To pa se ni zgodilo, ker se je jeza stajala pred cesarsko visokostjo, kakor led v peči in je surov vojščak postal priljizen dvorjanik, čim se je domislil, da tiči v mladem poročniku bodoči cesar.

Eskadroni so peketaje jahali po ozkih ulicah preko raskavega mestnega pločnika in od starega zidovja so gromko odmevali glasovi trompet. Nadvojvoda je jahal za čelu svoje čete in poklical k sebi enoletnika Popperja.

»Kako je, Popper? Ali ste sami videli punico, ki jo nam hočete danes predstaviti?«

»Z lastnimi očmi, visokost! Čudovito lepa postava z manirami prave princezinje. Obrazek tako sladak in pobožen, kakor jih je slikal samo Kaulbach.«

»Kako je ime tej devojki iz tužine, ki je Vas tako navdušila, Popper?«

»Manja! cesarska visokost. Je to najbrže samo umetniško ime, učenca pa se v njegovih izrednostih z njenim pojavom.«

»Ali ni ona natakarka, Popper? Ali ne?«

»Za navadne goste pač, cesarska visokost. Ti morajo biti pač veseli, ako jim postreže. Pri izbranih visokih gostih pa bo gospodična Manja imela višje dolžnosti.«

»Vi ste strašen Don Juan, Popper. Pred Vami mi vama nobena ženska, od velike dame do natakarice!«

»Cesarska visokost, to je moj sport. Nekateri nabirajo pisemske znamenke, drugi dežnike, jaz pa spominam na lepote, ki sem jih užil. Ni to baš prijetno udejstvovanje!«

»To verjamem! Vi ste mnogo potovali, zato imate tudi eksotične krasotice v svojem registru.«

»Cesarska visokost, prvi temeljni pogoj, da ima moški srečo pri ženskah, je molččnost.«

»Vi ste diskreten, Popper, zato Vas nečem siliti, da bi mi pripovedovali. Toda eno prošnjo imam. Pripravite pri Kranzu vse, kar je potrebno. Danes hočem imeti prav izredno zabaven večer.«

»Cesarska visokost, lahko se boste prepričali, da bo vse nadkrililo Vaša pričakovanja. Danes se hočem prav posebno postaviti s svojo umetnico.«

Enoletnik je svojo obljubo v vsakem oziru izpolnil. Velika dvorana v hotelu Kranz, ki je bila prirejena tako za restavracijo, kakor za kavarno, je bila v svojem zgornjem delu, kjer so se nahajale stalne mize oficirskega zbora, okrašena z zelenimi dekoracijami. Na dolgi mizi so stale vaze, polne cvetk, in izpod mecesnovih vejic se je kakor sneg bleščal namizni prt. Gostilničar je osebo tekal iz kuhinje v klet, da bi bilo tu in tam vse v redu. Ni bila to malenkost, ako se je za aranžma prireditve brigal sam enoletnik Popper. Treba je bilo restavraciji očuvati stari sloves. Natakarka, izredno okusno oblečena, so švigale sem in tja. Izpod krilnih robov je bilo videti ažurne svilnate prozorne nogavice in ljubke lakaste šolnice. Bele bluze z malim izrezkom, gladka, temna, boke tesno

ovijajoča krila so okusno odražala oblike njih vitkih postav. Enoletnik ni prevzel hvale nove natakarice. Bila je devojka izredno lepe sosti s fino rezanimi praviimi potezami v obrazu. Samo mrkla resnost, ki je počivala na licu, je zmanjševala vits izredne njene krasote. Ta resnost je dajala mirnemu dekliškemu obrazu nekaj odpujčnega. Nadvojvoda to ni odražalo. Ukazal je, da mu sme streči edino ta natakarka. Ko so pri desertu postregli s šampanjcem, je je opetovano ponudil svojo čašo in ni odnehal preje, dokler ni pila iz tega kozarca. Ni opazil nevolje, ki se je vedno jasneje odražala v njenem obrazu. Prepričan je bil, da mora biti natakarka naravnost srečna, da jo tako izredno odkljuje. Samo enoletnik, ki je nosil kot aranžer odgovornost za uspešnost te prireditve, je opazil njeno čudno odklanjajoče vedenje. Za vruga, ta mala goska se vede popolnoma tako, kakor kakšna princezinja, sam vrag naj jo vzame! Njegovi načrti se ne smejo ponesrečiti na trmi ne osebe. Ozri se je po dvorani. Civilni gosti so se pri vstopu oficirjev in hrupnem začetku oficirskega kroka večinoma odstranili, samo tam v kotu je še sedel osamljen gost, napol skrit za kupom časopisov. Valovi zabave so se dvigali vedno višje. Glave so se razvnmale, besede so postajale svobodnejše, dovpti pikantnejši. Nadvojvoda se ni brzdal pri pičaji. Bi je že židane volje. Glasno se je smejal in z uživanjem ponavljal umazane pinte pikantnih dovtpov. Nudeč svoj kozarec natakarici, da ga napolni, jo je z roko objel okrog boka in jo pritisnil k sebi.

stoji in omar, vse je bilo narobe. Policaji so vse izhode zastražili in izvršili preiskavo, pa niso našli nobenega duha. Policija je ostala tam do tretje ure zjutraj, pa je bilo vse tiho. Sostanovalec v vili so potrjevali odvetnikovo pripovedovanje.

O vili duhov so seveda kmalu izvedeli novinarji, ki so prišli izpraševati, kaj in kako se godi v njej. Ko jim je odvetnikova žena pripovedovala dogodke v hiši, je zapostopalo o kuhinji, da so se vsi prestrašili. Ko so vstopili v kuhinjo, so videli veliko lesono mizo preobrnjeno. Kdo jo je prevrnil? V kuhinji ni bilo nobenega človeka. Nadaleje je povedala gospa, da so našli pred par dnevi vrata v stanovanje, ko so bila pred odhodom trdno in varno zaprta, popolnoma odprta in železna zapora je ležala na tleh. Pripetilo se ji je v kuhinji, da je bila s krožnika vržena selenjava v njo.

Pri hiši imajo lepega velikega mačka, katerega so tudi pritegnili v bajko o duhovih. Pravijo, da kadar je maček odsoten, je mir, kadar je doma, pa rogovilijo duhovi po hiši. Zadnje dni se je prikazal maček pobit in ranjen na enem očesu. Kateri duh ga je udaril?

Rimska policija ima nadalje opravka z vili duhov in išče »mediuma«, ki provzročajo nemir. Policija je hišo evakuirala, vsi stanovniki so morali ven in v vili so sedaj sami policaji, da primejo duhove. Sumljivi se jim zdi odvetnik sam, zato ga policijski komisar pogosto izprašuje. Vršla se je 24. t. m. v vili spiritalistična seja, katere se je udeležil tudi neki »medium«, poklican iz Trsta. Seja ni dala nikakega rezultata. Odkar je policija v vili, je vse mirno in duhovi se boje. Policija ima na pikli odvetnika Pittaolija, ki je tudi solastnik »Union-Alma«, katero podjetje je napovedovalo vprisrskanje filma »Vila duhov«. Morda je vse skupaj inscenirano v reklamne svrhe za novo kinematografsko predstavo, izvršno sicer, pa precej nerodno. Vsi italijanski šteti prinašajo dolga poročila o dogodkih v vili duhov.

V filmsko šolo so hoteli.

Filmski igralec, to je dandanes poklic, po katerem hrepeni večina vseh mladina. Mastne plače, svetovna slava in karjiera omami dovezetne mlade duše in jih tira v naročje filma ali pa — v pogubo.

Znašli so se tudi v Ljubljani trije mladi nadobudni mladeniči ter si zaželeli k

filmu. Sredi lepega parka v Zvezdi se je sestal trgovski vajenček Vinko Sever s svojim tovarišem Karlom Seidlom in domnila sta se, da pojdeta k filmu. Rečeno storjeno. Stopila sta takoj v stik z glasovito filmsko šolo v Berlinu ter pisala tja, če bi ju hoteli sprejeti. Seveda je treba za filmsko šolo precej denarja, katerega pa Vinko in Karleček nista imela. Toda zvite glavnice so si znale pomagati. Vinko, ki je bil za vajenca pri trgovcu Banu, je temu začel odnašati različno blago ter ga nosil Karlu, ta pa je kradel pri svojem šefu ter blago nosil Vinku. Oba sta nato blago prodajala dalje. V zvezi je bil tudi tretji, katerega sicer ni gnala želja k filmu, pač pa hrepenenje po denarju in sicer je bil to Alojzij Strukelj, hlapec pri Kolmanu. Ta je istotako odnašal porcelan in druge predmete ter jih nosil Vinku in Karlu. Živeli so prav siljati in imenitno ter si tudi prihranili lepe zneske. Nekega dne pa je trgovec Ban opazil, da mu je zmanjkalo precej blaga in je zadelo ovadil policijo. Ta je prišla njegovega vajenca Vinka Severja ter ga zaslišala.

Vinko je po dolgem obotavljanju priznal svoje tatinske kupčije ter izdal tudi oba svoja tovariša. Policija je našla na stanovanjih vseh treh za približno 6000 Din blaga, obenem pa pri Struklju 2500 Din gotovine. Pri Seidlu se je našlo še blago od tvrdke Kenda, kjer se je lani izučil. Na policiji sta Vinko in Karl izjavila, da sta hotela v filmsko šolo v Berlin, od koder ima v kratkem prispjeti tudi odgovor. Mesto k filmu pojdejo mladeniči sedaj v bržon... Sodišče.

Širom demovine.

Umor iz ljubosumnosti.

Na dvorišču magistrata v Subotici se je dne 31. avgusta leta 1922 odigral žalosten slučaj. Rуска begunka Jakov Nikiforovič Marigerovski in Panta Ivanov sta se v Suhopolju seznanila in sta sklenila prišerno prijateljstvo. Ker je živel Ivanov v zelo slabih razmerah, ga je Marigerovski, ki je bil oženjen, vzel k sebi v hišo ter skrbel zanj. Nekaj časa zatem sta prišla v Subotico, kjer so ju naučili za policista. Nekega dne pa je Marigerovski našel pri Ivanovu ljubavno pismo svoje žene. Zato je pozval Ivanova, da Subotico zapusti ali naj se z njim b'je. Ivanov je oba

poziva odklonil ter je celo izjavil, da hoče živeti skupno z ženo Marigerovskega. Presenečen nad postopanjem prijatelja, je Marigerovski sklenil, da se maščuje nad njim. Osveto je res izvršil. Dne 31. avgusta leta 1922 je na stražnici v mestni hiši pozval Ivanova, da pusti njegovo ženo pri miru. Ker je ta zaničljivo odvrnil, da tega ne stori, je Marigerovski potegnil samokres in svojega ljubavnega tekmeča ustrelil. Pred okrožnim sodiščem v Subotici je bil Marigerovski obsojen samo na mesec dni zapor, ker je dejanje storil v največji razburjenosti. Sodbo je sedaj potrdilo tudi prizivno sodišče v Novem Sadu.

— Sin zabode mater. Strašna rodbinska drama se je odigrala te dni v Dajkovski Satici pri Djakovem v hiši posestnika Karla Truka. Posestnikov sin Karl je poslal svojo malo sestro v trafiko, da mu prinese tobaka. Ko se je mala brez tobaka vrnila, jo je brat zmerjal in ji prisolil par zausnic. Vmes je posegla mati, ki je sina s polenom udarila večkrat po roki. Sin je imel v roki ravno nož in je nater sunil v trebuh. Težko ranjeno ženo so prepeljali v bolnico, a ni upanja da okreva. Karl Trunk je bil prijel.

— Vohunška afera v Subotici. Pred dnevi je subotička policija odkrila nevarno vohunsko društvo. Dosedaj je bilo aretiranih pet oseb, med temi dve ženski. Kakor smo že poročali, je bil vodja vohunske družbe šef ogrske poročevalske službe v Szegezinu, stotnik Rudolf Eger. V Subotici so bili prijeli: Etelek Keller, Ida Svoboda in Lazar Krvanjski. Kellerjeva je večkrat prekorajala mejo ter nosila madžarskemu častniku podatke o naši vojski ter o stanju armade. Vsi prijeli so bili izročeni okrožnemu sodišču v Subotici.

— Zločin za časa prevrata. Novosadsko kasacijsko sodišče je ta teden razpravljalo v zadnji instanci umor izvršen za časa prevrata. Dne 3. novembra leta 1918. so vdrl seljaki Mladen Banjas, Vlada Banjas in Dušan Banjas, vsi iz Dobrice v Banatu, v sobo notarja Dušana Jankovič in so s smrtno grožnjo izsilili od njega, da jim je izročil 1280 K. Še istega dne sta seljak Velizar Lepedat in dinar Ilija Stefanović napadla notarja. Lepedat ga je z bajonetom sunil v prsa ter udaril po njem s puškinim kopitom. Stefanović pa mu je poslal dve krogli v glavo. Zatem so Kuzman Lepedat, Janez Preda in Nikolaj Petrov vlomili v občinsko blagajno ter odnesli 40.000 K. Pred sodiščem v Pančevu so bili obsojeni: Velizar Lepedat radi umora na 6 let ječe in 5 letno izgubo časti, Stefanović radi premišljenega umora na 10 let ječe in 10 letno izgubo časti, Kuzman Lepedat, Janez Preda in Nikolaj Petrov pa vsak na tri leta ječe radi vlomov. Milan Lepedat, ki je vzel od ukradenega denarja 100 Din, je bil obsojen na 6 mesecev ječe in 3 letno izgubo časti. Mladen, Vlada in Dušan Banjas so bili vsak obsojeni na 5 let ječe ter na 10 letno izgubo časti. Vsed priziva obtožencevih zagovornikov se je vršila te dni nova razprava in je bila Velizar Lepedatu kaznen znižana na 5 let ječe, Stefanoviću je bila kazen isto znižana na 5 let, razen tega pa je bila razveljavljena tudi obsodba Kuzman Lepedata, Janeza Preda in Nikole Petrova, katerim je bila kazen od 3 let znižana na 9 mesecev in 3 letno izgubo časti.

Sodišče

— Nepoštena manipulacija pri žebliarski zadrugi v Kropi. Skoraj cele 4 ure se je bavil v sodobno senat s to zamotano zadevo, ki je pobodala čudno sliko o poslovanju pri tej zadrugi pod prejšnjimi načelniki. Na otoni klopi sedijo Valentin Gašperšič, Karol Smrekar in Jos. Lazar, obtoženi tatvine. Prva dva obtožena sta bila člana zadruge, obenem pa skladiščnika s polno močjo, tako rekoč brez kontrole in nadzorstva. Gašperšič je imel ključ, Smrekar pa knjigo, v katero bi moral zapisovati iz skladišča oddano blago. Zapisovanje pa se je vršilo skrajno površno. Gašperšič je imel s Smrekarjevimi dovoljenjem velike množine žeblijev in kose železa ter prodajal naprej na svojo pest, včasih je kaj plačal, večinoma pa je ostajal na dolgu, ozir. se vzelo blago sploh ni zapisovalo v knjigo. Skladiščnik Smrekar, zaradi tega stavljen na odgovor, je rekel, da ima preveč dela in premalo plače (imel je 34 D'n dnevno). Ko se je prišlo pod današnjim ravnanjem A. Žmirkom tatvinam na sled, so konstatirali primanjkljaj na blagu v vrednosti nad 81.000 Din, dočim sta obtožena priznala le kakih 5000 Din, ki jih še dolguje Gašperšič na vzetem blagu. Sicer pa je sploh bil v omenjenem skladišču ču-

den red, ker so hodili v skladišče Orli te lovadit in so se sploh vršile v njem ljudske veselice. Seveda je lahko na ta način vsakdo odnašal žeblje in drugo blago. Tretji obtožene Lazar je kot vajenec in poznejši ključavničarski pomočnik jemal iz železnih odpadkov razne predmete, deloma z dovoljenjem prejšnjega načelnika, deloma pa tudi samovoljno. Gašperšič in Smrekar sta bila obsojena zaradi hudodelstva tatvine in sicer prvi na 4, drugi na tri mesece težke ječe, Lazar pa samo zaradi prestopka na 5 dni zapor. V kazen se jim vstje preiskovalni zapor. Prva dva obtožena sta takoj prijavila priziv.

— Prodajal zarubljeno kolo. Ivanu Žebocetu, pos. sinu v Mostah pri Kamniku je davčni izterjevalec zaradi dolžnih davkov zarubil kolo, toda Žebovec je vključ temu kolo prodal. Obsojen je bil na 1 teden zapor in 50 Din takse.

— Togotna ženska. Amalija Zaman, mlada posestnikova žena v Kamnem vrhu v litjskem okraju, je silno razburljiva in togotna ženska, o čemur je pričal njen nastop pri sodnji. Ženska je bila obtožena, da je dne 3. januarja s sekiro napadla v pričo orožnikov 67 letnega očima svojega moža Mih. Mirkoviča ter ga dvakrat udarila po roki, da ga je težko poškodovala. Med obema vladar staro sovražstvo. Usodnega dne je šel Mirkovič v spremstvo orožnika k obtoženi po ukradeni sekiri, a obtoženka ga je takoj naskočila s sekiro. Ko jo je po drugem udarcu zgrabil orožnik za roko, se je vsa tresla jeze ter izjavila, da bi ga najraje ubila. Obtoženka, ki je prišla pred sodnike z dojenčkom v naročju, se je izgovarjala, da si je mislila: saj ne bodo orožniki dopustili, da bi ženska možega tepla. Sicer pa je mirno priznala, da tudi svojega moža natepe, kadar jo jeza zgrabi. Obsojena je bila na 2 meseca težke ječe in stroške.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.

Odgovorni urednik:
VLADIMIR KAPUS

Pisemski papir

v mapah in skatljah po znižani ceni nud.
Narodna knjigarna,
Prešernova ulica 7

Glasni zavod Kopitar

Ljubljana, Copova 21
oskrbuje za trgovce in obrtnike
vse inserate za vse časopise.
Se prijama priporočila
51 L. Kopitar

L. Sijepušin
— Sisak —
preporuča
najbolje Lambro, Zica,
partitura i ostalo
potrebštine za
svo glat.
51 L.

Mnogo denaria

prihranite, ako pred nakupom blaga za obleko, perila, srajc, ovratnic, naglavnih rut, šerp, obrisalk, nogavic, odelj, najrazličnejšega drugega blaga ter usnja obiščete trgovino, kjer so cene najnižje, in 77-L sicer pri trgovini

„DANICA“
Majzelj & Rajčelj
LJUBLJANA, Turjaški trg štev. 1.

Zelo ugodno prodam

več grosov črnega čistila za čevlje prvostne znamke. — Redka prilika. — Cenjena ponudba pod „Takoj“ na upravo Slov. Naroda.

Veliko odprodajo

razne posode in vseh v železninsko stroko spadajočih predmetov po znatno znižanih cenah nudi tvrdka

Stanko Florjančič, - železnina -
Sv. Petra cesta 35. 1084

Kovni in sivi lio

(Weichguss und Grauguss)

proizvaja in dobavlja glasom načrtov, modelov ali vzorcev, surovo ali obdelano, livarna železa Kranjske tvornice železne, ključavničarske in kovinske robe

TITAN, d. d. Kamnik
pri Ljubljani. 1286

Brača Holländer (Subotica)

preporučuju bogato skladište perja za jorgane i jastuke od najjeftinije do najfinije vrste. Najbolje poznata eksport firma, potpunu garanciju pruža. — Brza i tačna posluga. 34 L.

Kovača

posebno izurjenega v podkovanju, sprejme
Mestna pristava
Povšetova ulica 8. 1253

Makulturni papir

à kg Din 5.—
prodaja

uprava „Slovenskega Naroda“

Dospel je zopet pravi holandski kakao!

Kakao GROOTES Kakao
V Vašem interesu je, da uživate le prvovrsten KAKAO; torej zahtevajte povsod pravi holandski KAKAO znamke 1237

Najnovejši damski klobuki

došli v modnem salonu

Ida Škof-Wanek naslednici Ljubljana

Priznana solidne cene. — Preoblikovanje in predelovanje se izoršuje točno. 37 L.

Najstarejša slovenska gleskarska in litarska delavnica

Ivan Bricevič, Dunajska c. 19,
se priporoča. Izvršitve točne, cene smerne. 1793

Zahtevajte vedno in novost „VINO BERMET“ naravnjeno popolnoma tehnično s pravimi dalmašinskimi vini, zaradi česar nadkriljuje vsak italijanski vermet

osam Din 150 franko na dom. Pl. Šite še danes na firmo SLAVIJA prva tvornica likera, strupa i dezert. vina M. Gerbić, Split.

Od 100 Din

dalje nakititi slatki pri — Ivi Šiller, Iopa št. 10 (ob Mahrovem zidu), Vodnikov trg 1203

»Abadie«

cigaretni papir zopet stano na zalogi — A. Lampret, Krekov trg 10. 84/n

Ravnokar došle

dalje in gladijole! Gladijole v osmih barvah, velikocvetne, dalje, 30 različnih vrst, ima v zalogi Ivan Šimenc, trgovski vrtnar, Ljubljana, Gradišče št. 12. 1189

Iščem za Zagreb

v fino hišo periktno kuharico in sobarico, ki zna nekoliko šivati in krpati perilo. — Znanje nemškega jezika se želi. — Ponudbe naj se pošljejo na veleindustrialca Richard Alberti, Zagreb, Tuškanac 18 F. vila Alberti. 1228

Znanja želi

48 let star vdovec brez otrok, tovarnar, posestnik in lesni trgovec — s pridno inteligentno gospodinjno (gospodinjno ali vdovo, 40 do 50 let staro) in da ima v gotovini in vrednosti 1, 2—3 milijone dinarjev. Le resne ponudbe s sliko naj se pošljejo pod »Sreča 1259« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Drva za kurjavo

(odrezki od žage) po zmerni ceni, dokler traja zaloga, se dobe pri Ivanu Šiška, Metelkova ulica 4. 1217

Stanovanje

se odda dotičnemu, ki plača 2500 Din vnaprej. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 1261

Naprodaj

nekaj spomladanskih modrih oblač, površnik, otroški voziček in nekaj parov dobro ohranjenih modrih in ženskih čevljev. — Istotam se sprejme boljši gospod na stanovanje, event. tudi na hrano (v bližini bolnice). 1260

Prvovrstna moška moč

se sprejme za damsko modno trgovino. V postev pride samo popolnoma izvežban v modni stroki, agilen, predvsem dober prodajalec, v starosti od 24 let naprej. — Ponudbe s prepisi pričeval na poštini predal št. 38, Ljubljana. 1257

Dvokolesa!

Najnižja cena in največja zaloga raznih vrst dvokoles, pnevmatike in delov. Prodaja na obroke, ceniki franko. — Tribuna F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 65/L

Naslov brzojavkam „Grom“

GROM

Telefon int. 434
CARINSKO-POSREDNISKI IN SPEDIJSKI BUREAU
Ljubljana, Kolodvorska ul. 41

Podružnice: MARIBOR, JESENJE, RAKEK
Obavila vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.
Zastopniki družbe spainih voz S. O. E. za ekspresno pošiljke.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

ustanovljena 1900

LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA (v lastni hiši)

PODRUZNICE:

Brezice, Celje, Črnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst, Agencija Logatec.

Delniška glavnica Din 50.000.000—
Skupne rezerve nad Din 10.000.000—

Poštni ček-račun Ljubljana 10509
Brzojav. naslov: Banka Ljubljana
Tel. štev. 261, 413, 502, 503, 504

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoča dela